

„HISZEK AZ ÖSSZEFOGÁS EREJÉBEN”

TARTALOM

TUDOMÁNYOS ROVATOK SZAKMAI ROVATOK

- Projektok**
4 - Új üzleti modellek a fenntartható fejlődés szolgálatában

- Ökolábnyom**
6 - „Ökoláz” Dániában

- Boldogság-gazda(g)ság**
8 - Hjortshøj város ökoközössége

- Bionómia**
10 - A gazdagság társadalmi természete
12 - A fenntarthatóság egy komplex rendszer
13 - Elsőként Dániában fogadták el a kötelező nem pénzügyi jelentéstételről szóló EU-s direktívát

- KÖVET 20 ÉV**
14 - Jubileumi melléklet

- Emberi tényező**
25 - „Hiszek az összefogás erejében”

- Szemle**
26 - Gondolatok világunk jelen állapotáról II.

- Vállalati esetek**
28 - Ésszel iszom!
2,5 tonna hulladék begyűjtésével ért véget a 3. PET Kupa
29 - Felelős munkáltatói szemlélet a Magnet Bankban
Zsonglörködés, cirkuszközösségépítés a Hős utcában

- Követ-hírek**
30 - Új KÖVET-tagvállalat
Vállalati energiahatékonysági képzés a Zwacknál
31 - Céglátogatás az Ostorházi Bevonattechnika Kft.-nél

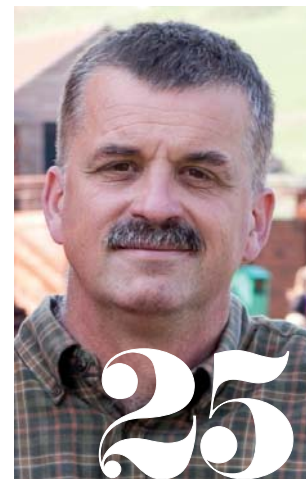
8

28

29

25

30

Vigyázó szemetek PÁRIZSRA vessétek!

SZERZŐ: Bognár Károly / KÖVET Egyesület

Dömpingje van a fenntarthatósági céloknak és rendezvényeknek. Egymást érik az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljait (Sustainable Development Goals, SDG) bemutató, Ferenc pápa Laudato Si' [Áldott légy], „fenntarthatósági” enciklikájának megismertetésére vállalkozó, illetve a magyar fenntarthatósági törekvéseket részletező konferenciák, eszmecserek, beszélgetések.

A Fenntartható Fejlődési Célok Programot az ENSZ 70. közgyűlésén, New Yorkban, szeptember végén fogadták el. Ez 2030-ig oldaná meg az emberiség legnagyobb gondjait, amelyet 17 fő feladatban és 169 alcélban foglaltak össze. Az SDG-k a Millenniumi Fejlesztési Célok (MDG) helyébe lépnek, amelyeket 2000-ben hagyott jóvá a nemzetközi szervezet 189 tagállama, s amelyek 2015-ig szándékoztak választ találni olyan problémákra, mint a szegénység, a nők helyzete, vagy éppen az alapfokú oktatás kiterjesztése minden kisgyerekre. Néhány részeredmény született, de a most elindított SDG Program keretében továbbra is harcolni kell a szegénység és az éhezés ellen, küzdeni a nemek közötti egyenlőségért. Az oktatásban már a középfokú képzés kiterjesztése a cél, de a törekvések között szerepel, hogy tiszta vizet, megfelelő közegészségügyi ellátást és megfizethető [és fenntartható] energiát kell szolgáltatni, valamint sürgősen fel kell lépni a klímaváltozás ellen stb.

A klímaváltozásról a november 30. és december 11. között megrendezendő párizsi klímacsúcson tárgyalnak ismét a világ vezetői. A cél: az üvegházhatású gázok kibocsátásának olyan mértékű korlátozása, amely biztosítaná, hogy a Föld éghajlatának átlaghőmérséklete az ipari forradalom előtti időkhöz képest legfeljebb két Celsius-fokkal legyen magasabb. Sokan szkeptikusak a csúcs várható eredményeit illetően, mert nem tartják valószínűnek, hogy Kína és az Egyesült Államok hajlandó lesz ilyen mértékű kötelezettségvállalást aláírni.

Tudósok egy csoportja úgy véli, a csúcs eleve kudarcra van ítélve, mert az egyes országok egyéni kibocsátáscsökkentő felajánlásai túlságosan elvesznek az önös érdekek sűrűjében. A csúcsra ugyanis minden résztvevő országnak le kell adnia, hogy milyen mértékben szándékozik hozzájárulni a klímaváltozás elleni harchoz. Ehelyett a szereplőknek közös cél felállítására, kölcsönösségen alapuló megállapodásra kellene törekedniük. A Kiotói Egyezmény is azért vallott kudarcot, mert benne csak egyéni vállalások szerepeltek, ami gyengébb elköteleződéshez vezetett, és később sokan ki is léptek a megállapodásból.

Decemberben mindenesetre Párizsra vetjük tekintetünket, s izgatottan várjuk az onnan érkező híreket. Én reménykedem. Mi mást tehetnék?

Sokan szkeptikusak a csúcs várható eredményeit illetően, mert nem tartják valószínűnek, hogy Kína és az Egyesült Államok hajlandó lesz ilyen mértékű kötelezettségvállalást aláírni.

IMPRESSZUM

Lépések a fenntarthatóság felé – Hibrid lektorált tudományos folyóirat és szakmai magazin

A **Lépések a fenntarthatóság felé** c. szaklap évente négyszer jelenik meg a KÖVET és a TTMK szerkesztésében. A cikkek a szerkesztőség jóváhagyásával és a forrás megjelölésével szabadon közzétehető. A tudományos rovataiban megjelenő cikkek a Magyar Tudományos Művek Tárában lektorált szakcikként kerülnek regisztrálásra.

A **KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért** a környezettudatos és társadalmilag felelős szervezeti működést segítő nonprofit, független szervezet, amely az INEM, a CSR Europe és a Global Footprint Network nemzetközi hálózatának tagja. H-1088 Budapest, Rákóczi út 1-3. | 06/1-473-22-90 | info@kovet.hu | www.kovet.hu
A **TTMK** (Tisztább Termelés Magyarországi Központja) a UNIDO/UNEP által kezdeményezett tisztább termelési központok nemzetközi hálózatának tagja, amelynek célja a megelőző környezetvédelem magyarországi elterjesztése. H-1093 Budapest, Fővám tér 8. | 06/1-482-52-51 | ttmk@uni-corvinus.hu | http://hcpc.uni-corvinus.hu

Kiadó: KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért

Alapító főszerkesztő: dr. Tóth Gergely

Főszerkesztő: Bognár Károly (KÖVET)

Felelős szerkesztő: Bíró Imola (KÖVET)

Szerkesztő: Széchy Anna (TTMK)

Tudományos rovatok vezetői: dr. Pataki György [Szemle], dr. habil Szigeti Cecília [Ökolábnym], dr. Takács Dávid [Boldogság-gazda(g)ság], dr. Tóth Gergely [Bionómia], dr. Zilahy Gyula [Projektek]

Szerkesztőbizottság: dr. habil Szigeti Cecília [elnök], dr. Tóth Gergely [alapító főszerkesztő], Szabó Dániel Róbert [titkár], dr. Antal Z. László, dr. Ángyán József, dr. Bod Péter Ákos, dr. Borzán Anita, dr. Csiszárk-Kocsir Ágnes, dr. Csutora Mária, dr. Fogarassy Csaba, dr. Fülöp Sándor, Gärtner Szilvia, dr. Hetesi Zsolt, dr. Kerekes Sándor, dr. Kiss Tibor, dr. Kocsis Tamás, dr. Málovics György, Medvéne dr. Szabad Katalin, dr. Mellár Tamás, Molnár-Bánffy Kata, dr. Pataki György, dr. Solt Katalin, dr. Szigeti Tamás János, dr. Takács Dávid, dr. Takácsné dr. György Katalin, dr. Zilahy Gyula

Tördelő: Krauter Tamás

Címlap, layout: Salt Communications

Nyomda: Folprint – A ZÖLD nyomda

A szaklap KÖVET-tagok számára ingyenes, régebbi számai letölthetők a KÖVET honlapján:

www.kovet.hu/lepesek-szaklap

A kiadvány anyaga Cyclus Offszet papír, mely újrahasznosított hulladékpapírból, klórszármazékok és optikai fehérítő felhasználása nélkül készült.

Megjelenik 600 példányban.

ISSN 1786-9536

A reklámadóról szóló 2014. évi XXII. törvény 3. § [3] alapján a KÖVET Egyesület a 2015-ös adóévben reklám közzététele után adófizetési kötelezettség nem terheli.

Új üzleti modellek a fenntartható fejlődés szolgálatában

SZERZŐ: Zilahy Gyula / TTMK

A társadalom különböző szereplői egyre komolyabb erőfeszítéseket tesznek a fenntartható fejlődés gyakorlati megvalósításának érdekében, az eredmények azonban a legtöbb területen nem kielégítőek. Míg a hatékonyság növelésével jelentősen sikerült csökkenteni a káros anyagok termékegységre vetített kibocsátását, addig az ökoszisztémák állapotát a természetben felhalmozódó szennyező anyagok abszolút mértéke határozza meg, amely továbbra is növekvő tendenciát mutat.

A vállalati szféra felelőssége megkérdőjelezhetetlenné vált, azonban az inkrementális változtatások és a megannyi meghirdetett CSR-program együttesen sem lehet képes átűtő változás elérése. Némi optimizmusra adhat okot, hogy a „kírákat-környezetvédelmet” folytató vállalatok egyre inkább a fogyasztók és a különböző érdekképviselői szervezetek összetűzésében találják magukat, amelyek jelentős kártérítések fizetésére kényszerítik őket egy-egy komolyabb károkozás alkalmával. A vállalati szféra másik kitörési pontját azok az új üzleti modellek jelenthetik, amelyek segítségével a vállalkozások a hagyományos piac keretein belül maradva, egyúttal valamilyen társadalmi vagy környezeti ügy megoldásához is hozzájárulnak.

Az olyan problémák megoldása, mint a szegénység leküzdése, a legszegényebbek megfelelő élelmiszerrel, ivóvízzel való ellátása, az alapvető orvosi ellátás megteremtése hagyományosan nem vagy csak érintőlegesen kerültek fel a vállalatok napirendjére. Ennek oka elsősorban az, hogy ezek a problémák olyan társadalmi rétegeket érintenek, melyek fizetőképességi kereslet hiányában nem keltették fel a multinacionális vállalkozások figyelmét. Az infokommunikációs eszközök fejlődésével és használatának egyre általánosabbá válásával ez a helyzet azonban változni látszik.

A környezet szempontjából kedvező üzleti modellek klasszikus esetei, amikor a gyártó termék helyett szolgáltatást kínál a piacon.

Ebben az esetben a fogyasztó nem egy számúra hasznosnak tűnő terméket vásárol, hanem egy olyan szolgáltatást (szolgáltatáscsomagot), amely nem feltételezi a termék tulajdonlását, mégis hozzájárul a fogyasztó elképzeléseinek megvalósításához. Ilyen megoldások már régen is működtek [lásd például a mosodákat], azonban napjainkban a régi megoldások újra hangsúlyt kapnak, illetve új területeken is megjelennek. Az Interface nevű, szőnyeget előállító cég például már nemcsak szőnyeget, hanem szőnyegezési szolgáltatást kínál, amelynek során terméke nem megy át a felhasználó tulajdonába. Iparvállalatok között ennek a modellnek egy speciális megvalósulási formája a vegyipari leasing (chemical leasing), melynek során a vegyipari gyártó a termék helyett egy bizonyos szolgáltatást nyújt. A Henkel cég például ragasztó helyett ragasztást végez, amit a ragasztandó felület mérete alapján számláz ki. Az ilyen konstrukciók környezeti előnyei egyértelműek, hiszen alapvetően változtatják meg a tranzakcióban részt vevők érdekvizonyait. A termelő nem a több és drágább termék eladásában lesz érdekelt, hanem abban, hogy saját termékét minél hatékonyabban és minél hosszabb ideig fel tudja használni. Ráadásul, mivel a termék nem kerül új tulajdonoshoz, az elhasználódásával keletkező hulladék elhelyezésének felelőssége is a gyártónál marad, ami gondosabb terméktervezéshez és hatékonyabb felhasználáshoz vezet. A Xerox által kínált másolási szolgáltatás hasonló előnyökkel jár azoknál a szervezeteknél, amelyek a kihelyezett gépek által készített másolatok száma alapján fizetnek a cégnek, és nem kell megfinanszírozniuk a gép beszerzését, illetve karbantartását.

Bár e modellek már nem nevezhetők újak, elterjedésük mégsem univerzális, inkább néhány speciális területre és felhasználásra korlátozódik. Ennek talán egyik legfontosabb oka, hogy megvalósításuk a hagyományos gyártó-felhasználó viszonyhoz képest a partnerek egymás közötti nagyobb bizalmát feltételezi.

Az informatika fejlődése, illetve a közösségi média használatának általánossá válása komoly lehetőségeket rejt mind társadalmi, mind környezeti szempontból.

Kiváló példa egy társadalmi probléma modern megközelítésére a magyar Route4U nevű kezdeményezés, amelynek célja, hogy segítse a kerekesszéket használó mozgássérültek mobilitását. Mobiltelefonos applikációjuk, amely ingyen letölthető az internetről, egy olyan, a felhasználók által automatikusan generált adatbázist használ, amely egy-egy város térképén jelzi a kerekesszékekkel könnyen, illetve nehezebben használható útvonalakat, és ezáltal nagymértékben megkönnyíti a mozgássérültek életét. Az ilyen és ehhez hasonló megoldások (pl. az igen elterjedt fitness-applikációk) általában jelentős felhasználói rétegek számára ingyen teszik elérhetővé az alapszintű szolgáltatásokat, aminek a költségeit, illetve a profitot a szűkebb „prémium” felhasználói rétegtől, illetve a reklámozóktól származó bevételek fedezik (ez az ún. „freemium” üzleti modell). A Route4U termékét az teszi különlegessé, hogy az egyre gyakrabban használt üzleti modellt egy hátrányos helyzetű társadalmi réteg megsegítésére fordítja.

Egy másik hazai kezdeményezés a klímaváltozás által a tengerek szintjére gyakorolt hatás következményeit próbálja meg enyhíteni a trópusokon. A CALTROPE nevű termék, amely nemzetközi designdíjjal is büszkélkedhet, egy olyan beton és speciálisan erre a célra kifejlesztett anyag keverékéből készített, különleges formájú edény, amelynek segítségével mangrove növényeket lehet telepíteni a tengerpartokon annak érdekében, hogy csökkentsék a tengerszint emelkedésével és a gyakoribb viharokkal járó eróziós hatásokat. Ezzel a termékkel egy olyan természetes, helyi megoldást lehet megvalósítani, amely a drágább és sokkal kevésbé környezetbarát gátakat helyettesíti, ráadásul további előnyöket is jelent a helyi közösségek számára (pl. más, hasznos élőlények megtelepedésével). A pozitív környezeti ha-

táson kívül e megoldás társadalmi célokat is megvalósíthat azáltal, hogy az edényeket a felhasználás helyszínén, a helyi közösségek közreműködésével lehet telepíteni.

A Grofie nevű szintén hazai vállalkozás bel- és kültéri növényfalak készítésével és karbantartásával foglalkozik. Megoldásuk jelentős technikai felkészültséget igényel, ezért termékeiket szolgáltatást is magában foglaló, komplett rendszerként értékesítik. A városi kertészkedés elterjedésével megoldásuk számos felhasználásra találhat a jövőben, és akár ahhoz is hozzájárulhat, hogy bizonyos mértékig a városlakók is önellátóvá váljanak egyes növényfélésegek tekintetében. A vállalkozás által alkalmazott üzleti modell a kínált szolgáltatáscsomag révén jelent újdon-ságot, amelynek nemzetközi forgalmazása is szerepel a vállalat tervei között.

Az üzleti modell innovációja azonban nem csak az újonnan alapított, innovatív kisvállalkozások számára lehet vonzó. Napjainkban a jelentős hagyományokkal rendelkező, multinacionális vállalkozások is új megoldásokkal kísérleteznek – miközben hagyományos üzleti tevékenységüket is fenntartják. Ez a kettős helyzet számos érdekes kér-

dést is felvet, amint azt a Daimler konszern által üzemeltetett car2go rendszer is szemlélteti.

A jelenleg 29 városban megvalósított és egymillió regisztrált felhasználóval világszerte működő car2go rendszer keretében rövid távú városi közlekedésre alkalmas, két-személyes Smart autók több száz darabos flottáit helyezik el egy-egy város meghatározott területén belül, amelyeket a rendszerbe regisztrált „vásárlók” percalapú díj fejében vehetnek igénybe. A rendszer hasonló a Budapesten működő kerékpármegosztási rendszerhez, azonban az autók leadása és felvétele nem kötődik egy-egy meghatározott állomáshoz, hanem arra a kijelölt területen belül bárhol sor kerülhet.

Az ilyen megoldások számos, fenntarthatósági szempontból előnyös tulajdonsággal rendelkeznek, amelyek közül kiemelkedő, hogy az autók kihasználtsága jóval kedvezőbb, mint az egyéni tulajdonosok birtokában lévő, idejük jelentős részét a garázsban vagy az utcán egy helyben töltő járművéké. Ráadásul a Smartok mérete és fogyasztása is kedvezőbb az átlagos városi flottákénál,

sőt egyes városokban elektromos Smartokat is alkalmaz a vállalat.

A vállalat szempontjából azonban felmerül a kérdés, hogy mi motiválja a céget egy ilyen rendszer bevezetésére, hiszen azok a város-lakók, akik a rendszer használatával kikerülik a saját autó tulajdonlásával járó „nyűgöket”, egyben el is vesznek az autógyártó egyéb típusainak potenciális vásárlólistájáról. A válasz, nevezetesen, hogy hol találja meg a vállalat a számításait, feltehetően nem adható meg egyszerűen. Ha a hasonló rendszerek önmagukban nem is térülnek meg, vagy csak nagyon hosszú távon, közvetve akkor is javíthatják a gyártó társadalmi megítélését, illetve hozzájárulhatnak a flotta átlagos kibocsátásának a csökkenéséhez is. Valószínűleg mindez azonban önmagában még kevés lenne a bevezetéshez [sőt az egymással való versengéshez, hiszen egyes városokban

már több gyártó is működtet ilyen flottákat], ha a tulajdonosok nem számolnának a mobilitásban várhatóan bekövetkező alapvető változásokkal. Az elektromos és egyéb alternatív hajtások térnyerése mellett ugyanis a fiatalabb generációra egyre inkább jellemző, hogy a tulajdonlás helyett a használatra helyezik a hangsúlyt, azaz a pénzüket inkább másra használják, és nem az utcán álló járművekbe fektetik.

A társadalmi célok vállalati előmozdításának egy másik példája a P & G által kifejlesztett, por formájú termék, amely az emberi fogyasztásra alkalmatlan vizet egyszerűen és gyorsan ivóvízzé képes alakítani. Mivel a legszegényebb rétegek szükségleteit kielégíteni célzó terméket éppen a leginkább rászorulóknak nem engedhetik meg maguknak, a P & G a kezdetektől térítésmentesen osztja szét a vialságövezetekben élőknek. A cég a termék előállítására érdekében két üzemet is fenntart, ami jelentős befektetést és folyamatos költséget jelent a számára, hosszú távon azonban továbbra sem tervezi, hogy hagyományos módon értékesítse azt.

Az előzőekben bemutatott példákon kívül számos ún. társadalmi vállalkozás létezik már hazánkban is. E vállalkozások közös jellemzője, hogy bár piaci körülmények között működnek, mégis valamilyen társadalmi probléma kezelését tűzik ki célul. Jó példák erre a hátrányos helyzetűeket vagy valamilyen fogyatékos-sággal élőket foglalkoztató vállalkozások, melyek az általuk készített termékekből származó bevételeiket visszaforgatják a vállalkozásaikba és ezáltal támogatások nélkül, hosszú távon is képesek fenntartani azokat.

A társadalmi vállalkozás klasszikus példái a pénzügyi piacokon megjelent, mikrohitelzéssel foglalkozó szervezetek, melyek közül a legismertebb a Muhammad Yunus által alapított Grameen Bank. E bank célja, hogy azokat a szegényebb rétegeket is hitelhez juttassa, amelyeket a hagyományos bankok rendszerint visszautasítanak. Üzleti modelljének fontos része a bizalom, amely a bank és a hitelt felvevők között alakul ki, és garanciák hiányában is biztosítja, hogy a kihelyezett összegek jelentős részét a hitel lejártát követően valóban vissza is fizessék.

A bemutatott és az ezekhez hasonló üzleti modellek egyre inkább elterjedőben vannak, és

várhatóan újabb modellek fognak megjelenni már a közeli jövőben is. Az új megoldások azonban nem feltétlenül „fenntarthatóbbak” is egyben, ezért különös figyelmet kell fordítani társadalmi és környezeti hatásaikra is. Kérdés továbbá az is, hogy az ilyen jellegű üzleti modellek képesek lesznek-e áttörést hozni a fenntartható fejlődésért vívott küzdelem során.

[A cikk a Budapesti Corvinus Egyetemen 2015 szeptemberében megtartott „New, Sustainable Business Models” című szeminárium tapasztalatain alapul. A szeminárium során a nemzetközi CEMS MIM program hallgatói a cikkben is említett vállalkozásokkal együtt dolgozva próbálták meg feltérképezni a vállalkozások előtt álló új, innovatív és egyben fenntartható üzleti megoldásokat.]

A CEMS MIM-ről itt lehet részletesebben olvasni: www.cems.org; konkrétan a block szemináriumról itt: <http://www.cems.org/mim/curriculum/block-seminar>. A Corvinus Egyetem kapcsolódó honlapja: http://fba.uni-corvinus.hu/index.php?id=29487&no_cache=1

„ÖKOLÁZ” DÁNIÁBAN

SZERZŐK: Marczell Márta okleveles közgazdász, marketingkonzulens

Bevezetés

Az ember felelősséggel tartozik a környezetéért. Hálátlan természeténél fogva azonban hajlamos erről megfeledkezni. A környezet érdekeit szem előtt tartó, felelősségteljes magatartásra sajnos ritkán kerül sor; kifogások ezreit sorakoztatjuk fel, ha a természet óvása

a kérdés. Egymásra mutogatunk, holott „kisemberként” is sokkal többet tehetnénk környezetünkért, mint gondolnánk. Mindennapjaink valamennyi apró döntése befolyásoló hatással van a környezetünkre, és ez alól a vásárlás sem kivétel. Minden alkalommal, amikor leveszünk egy-egy terméket a boltok polcairól, tényezők hosszú sorát mérlegeljük annak érdekében, hogy a lehető legjobb döntést hozzuk meg. Vannak, akik az árat tartják szem előtt, mások a minőséget, de vajon hányadik szempont a „sorban” a környezettudatos magatartás? Miért sorolódik oly sok embernél „hátra” ez a tényező, és miért vannak oly sokan, akiknél egyáltalán meg sem jelenik? Ha pontos válasszal tudnánk szolgálni ezekre a kérdésekre, egy olyan eszköz állna rendelkezésünkre, amellyel ráébreszthetnénk az embereket felelőtlen döntéseik következményeire és annak fontosságára, hogy ezen a viselkedésen változtassanak.

Szervezetek ezrei, amelyek a környezettudatos magatartásra való ösztönzést hitvallásuknak tekintik, évtizedek óta tartó fáradtságos munkát végeznek annak érdekében, hogy a környezet iránt elkötelezett emberek számát növeljék. Tevékenységük szerencsére eredményesnek mutatkozik: a környezettudatos magatartást folytatók száma évről évre nő. A tendenciát vizsgálva felfigyeltem arra, hogy a környezet iránt elkötelezett la-

kosok aránya Dániában az átlagosnál jóval nagyobb mértékben növekszik [az organikus termékek eladásai Dániában az élelmiszerpiacon 8% körüli arányt képviselnek, ami Dániát világelsősévé teszi az organikus termék-eladások ranglistáján].¹ Érdekesnek találtam ezért közelebbről is megvizsgálni, vajon milyen feltételek megléte vezetett a környezettudatos magatartás széles körű elterjedéséhez Dániában.

Honnan a dán ökosiker?

Az organikus termelés történetét tekintve Dánia azon országok egyike volt, amely a világon elsőként szabályozta az organikus termékek előállítását; már 1987-ben, az EU rendelkezései előtt foglalkozott az organikus mezőgazdaság elősegítésével. Az a tény, hogy az organikus termelés hagyománya Dániában gyökerezik legrégebben Európában, valószínűleg nagyban hozzájárult az organikus termékek sikeréhez a kereskedelemben. A korai szabályozás, az intenzív gazdaságpolitika, a következetes marketingkommunikáció eredményeként megnövekedett kereslet az organikus termékek iránt, a lokálpatrióta nemzeti mentalitás, a hatékony termelés, a fejlett technológia, a szakmai érdekképviselő és az állami támogatások mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy Dánia a világ egyik leghatékonyabban működő organikus gazdaságát kiépítse, és az organikus termékeket mindenki számára elérhetővé tegye. Ahhoz, hogy a terméken feltüntethető legyen az organikus minősítés, Dániában a termelőknek szigorú feltételeknek kell megfelelniük. E feltételek teljesülését kizárólag állami irányítású szervek felügyelik. Az ellenőrzést a dán Élelmiszerügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium szervei végzik. A vizsgálatok az „istállótól az étkezőasztalig” (from stable to table), az ellátási lánc minden szintjére kiterjedően zajlanak. Az ellenőrzést a termelési, az előállítási, feldolgozási és kereskedelmi feladatokon is elvégzik.²

A dán organikus termékeken legszélesebb körben alkalmazott piros Ø címkét 1990-

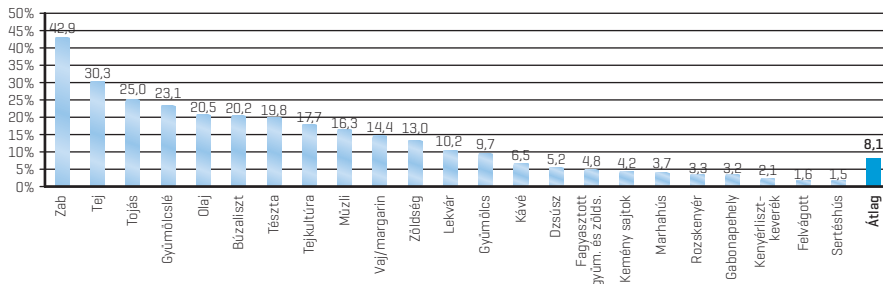
ben vezették be, ez volt az első dán nemzeti ökológiai védjegy, amelyen azóta sem változtattak.³ A logó melletti „Stats-kontrolleret økologisk” – „Államilag ellenőrzött ökológiai” felirat biztosítja a vásárlókat arról, hogy a címkével ellátott termék ökológiai minősítését az állami szervek is tanúsítják, így azt indokoltan viseli.⁴ Az Ø címke feltüntetése az EU-s ökocímkétől eltérően nem kötelező.⁵ A termelők azonban előszeretettel alkalmazzák, mivel a logó kiemelten elismert és megbecsült a fogyasztók körében. [Az Élelmiszerügyi, Mezőgazdasági és Halászati Minisztérium kutatásainak eredményei alapján a megkérdezettek 96%-a ismeri a logót, és tisztában van a jelentésével, amelynek értelmében a piros jelzés a legismertebb címke Dániában⁶.] A dánok 85%-a nem bízik a külföldről behozott organikus termékekben, amennyiben azokon nem szerepel a jól ismert piros „Államilag ellenőrzött ökológiai” jelölés. A dán ökocímke hitelességének kialakulásához több tényező is hozzájárult: az állami hatóságok tekintélye és pártatlansága, a minisztérium évtizedeken át tartó ismeretterjesztő kampánysorozata, valamint a legfontosabb, a pozitív tapasztalat, amely a fogyasztókat meggyőzte arról, hogy a címke valóban garantálja az általa képviselt ígéretet.⁷

Mit kell tudni a dán ökopiacról?

Az organikus termékek élelmiszer-bevételeken belüli részesedését az 1. ábra szemlélteti, amelyből jól látható, hogy az organikus jelleg preferálása a vásárlások során az egyes termékkategóriákon belül szignifikánsan különbözik. Míg a tej esetében az organikus eladások 30%-ot tesznek ki [ez azt jelenti, hogy Dániában 2012-ben közel minden harmadik megvásárolt liter tej organikus volt], a sertéshúsnál csupán 1,5%-ot.

1. ábra: Az organikus termékek megoszlásának aránya termékkategóriánként az élelmiszereladásokon belül 2012-ben Dániában

Forrás: Saját szerkesztés. Adatok forrása: Organic Denmark, Organic Market Memo, July 2013, p. 5, <http://www.organicdenmark.dk/media/2943876/organic%20market%20memo%202013.pdf> Letöltés ideje: 2014. 04. 03.

A 2. ábra adatai alapján megállapítható, hogy Dániában az organikus termékek eladásának közel 85%-ára diszkontüzletekben, szupermarketekben és áruházakban kerül sor. Ez azt bizonyítja, hogy az organikus termékek jellemzően nem szorulnak ki „bio”-szaküzletekbe, hanem a hétköznapi vásárlás részét képezik, és a legtöbb boltban megtalálhatók. Ez lényeges faktor, hiszen ezáltal a vásárlók az organikus termékek beszerzéséhez nem kényszerülnek kényelmi zónájuk elhagyására, mindent helyben beszerezhetnek, vagyis vásárláskor közel minden boltban valóban teljes körű termékválaszték áll rendelkezésükre. A kisboltok, valamint az alternatív és egyéb értékesítési csatornák az eladásoknak csupán a fennmaradó 15%-át teszik ki, melyek közé a piacok, a farmok közvetlen eladása, az internetes kereskedelem és a szaküzletek tartoznak.⁸

Dániában az organikus termékek fogyasztási szokásain kívül a vevők jellemzőit is rendszeresen vizsgálják, aminek eredményeit közvetlenül a környezettudatos magatartás ösztönzése során is hasznosítani tudják. E kutatások során kiderült: a dán organikus termék-vásárlók hisznek abban, hogy nemcsak a környezetüknek, de saját szervezetüknek is jót tesznek, ha organikus termékeket vásárolnak. Meggyőződésük, hogy az organikus termékek egészségesebbek, ízletesebbek és magasabb minőségűek.

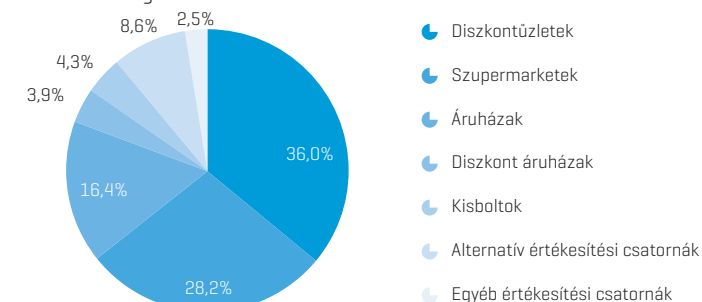
Ezekre az eredményekre primer kutatásom során is visszaigazolást kaptam, amikor számos vásárlási helyszínt kerestem fel. Bolti kutatásaim alkalmával bebizonyosodott, hogy az organikus termékek széles választéka áll a fogyasztók rendelkezésére a legtöbb boltban. Habár az organikus termékek

magasabb árszínvonalat képviselnek, mint a nem organikus eredetűek, a dánok kedvező jövedelmi háttérének köszönhetően ez nem okoz különösebb problémát a fogyasztók jelentős résznek.

Hogyan légy tudatos ökövásárló?

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy bár az organikus termékek választása mellett tucatnyi érv szól, a tudatos vásárlás során nem csak az organikus jelleget szükséges figyelembe venni. Egy felelősségteljes vásárlási döntés számos tényező megfontolását jelenti, többek között, hogy a termék milyen országból származik – hiszen nem mindegy, mennyi élelmiszer-kilométert jelent, ha egy spanyol organikus uborka vásárlása mellett döntünk a helyben termesztett zöldség helyett. Előfordulhat, hogy a termék szállításával együtt járó környezetszennyezés nagyobb kárt okoz a természetnek, mint amennyit „megspórolhatunk” az organikus termesztéssel.⁹ Ezért figyeljünk oda, hogy mit vásárolunk, és igyekezzünk mindig a legjobb döntést meghozni – azt, amely legjobb a környezetünknek és legjobb nekünk!

2. ábra: Az organikus termékek értékesítési csatornái 2012-ben Dániában

Forrás: Saját szerkesztés. Adatok forrása: Organic Denmark, Organic Market Memo, July 2013, p. 9, <http://www.organicdenmark.dk/media/2943876/organic%20market%20memo%202013.pdf> Letöltés ideje: 2014. 04. 03.

JEGYZETEK

- 1 Danish Agriculture and Food Council, Organic Farming, http://www.agricultureandfood.dk/Danish_Agriculture_and_Food/Organic_farming.aspx# Letöltés ideje: 2014. 02. 26.
- 2 Ministry of Food, Agriculture and Fisheries; Danish Veterinary and Food Administration; Organic Food, https://www.foedevarestyrelsen.dk/english/Food/Organic_food/Pages/default.aspx Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 3 Description of the Danish organic certification system [2009], http://organicrules.org/1391/1/Overview__Danish_organic_certification_system_4FEB2009.pdf Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 4 Abena Online, State-controlled organic, http://abena.dk/Statskontrolleret_Oekologisk.aspx?ID=11276 Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 5 Ministry of Food, Agriculture and Fisheries: Om økologiske fødevarer, November 2010, <https://www.foedevarestyrelsen.dk/Publikationer/Alle%20publikationer/2010306.pdf> Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 6 Organic Denmark, The Danish Ø-label, <http://www.organicdenmark.dk/uk/organics-in-denmark/the-danish-oe-label.aspx> Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 7 Landbrugsinfo, Organic farming in Denmark, published: 12/07/2011, <https://www.landbrugsinfo.dk/oekologi/sider/engoeeko.aspx> Letöltés ideje: 2014. 03. 30.
- 8 Organic Denmark, <http://www.organicdenmark.dk/uk/organics-in-denmark/facts--figures.aspx> Letöltés ideje: 2014. 04. 03.
- 9 50 interesting facts about organic food, 18/10/2013, <http://facts.randomhistory.com/organic-food-facts.html> letöltés ideje: 2014. 04. 25.

Hjortshøj város ökoközössége

SZERZŐ: Havas Márton hallgató / Eötvös Loránd Tudományegyetem

Az interjút átszerkesztette: Tóth Veronika hallgató / BGF GKZ

Gunnar Boye Olesen a dániai Hjortshøj nevű településen, egy ökoközösségben él magyar származású feleségével és két gyermekével. Házukon napelemek és napkollektorok sorakoznak, hőigényük nagyobb részét a biomasszaalapú közösségi fűtőmű látja el. A fenntarthatóság elkötelezett híveként ismert Olesen egyetemi diplomáját 1987-ben a Dán Műszaki Egyetem gépészmérnöki szakán szerezte. Élete során számos nagy ívű nemzetközi és dán projektben vett részt, amelyeket sok esetben ő maga vezetett. Több mint 20 éve az INFORSE-Europe¹ akkreditált civil szervezet alkalmazásában áll, ennek köszönhetően már számos ENSZ-konferencián töltött be meghatározó szerepet. Ezzel párhuzamosan 1990 óta az OVE² európai koordinátora és kutatója, illetve 2000 óta a közösségi távfűtési szolgáltató, az Energy Association at AIH³ elnöke.

A világon számos ökoközösség létezik, amelyek céljukként egy társadalmilag, gazdaságilag és ökológiailag is fenntarthatóbb szemlélet kialakítását fogalmazzák meg, Hjortshøj városában sincs ez másképp. 1991-ben alapított közösségük alternatívát kíván nyújtani azok számára, akik Aarhus közelében keresik a környezettudatos élet lehetőségét. Ezt helyi megújuló energiaforrások használatával és rendszeres közösségi tevékenységek szervezésével kívánják biztosítani lakóik számára.

A 125 energiahatékony lakóházból, illetve közösségi épületből álló településrész „lakócsoportokból” épül fel. A közösség tagjai a helyi önkormányzattól vásárolták vagy bérlik a lakóépületekhez szükséges, illetve a közösségi állattartás és növénytermesztés céljait szolgáló földterületeket. Egy lakócsoport a házmegosztás olyan formáját választotta, amelynek keretében különálló lakásokban laknak ugyan, azonban bizonyos helyiségeket, mint például a konyha, közösen használnak. A lakócsoportok a fűtést és az egyéb energiaügyeket is közösségi szinten intézik. Minden lakócsoport élén áll egy-egy képviselő, akik tanácskozással határoznak a közösséget érintő gazdasági ügyekről, bővítési projektekről. A képviselő-testületben végzett munka önkéntes jellegű, bár például a könyvelési feladatokért juttatás is jár.

Az együvé tartozás a biomasszával működő távfűtési rendszerekben is tetten érhető. Ez az egész közösséget automatikus rendszerben látja el, azonban kisebb módosításokra és időnkénti karbantartásra is szükség van. Ezeket a feladatokat egy önkéntesekből álló csapat végzi el, amelyben minden lakócsoport képviselteti magát. A közösségben többnyire folyamatosan zajlanak fejlesztések és bővítési projektek. Tervben vannak más energetikai projektek is, például a közösségi autók dízelről elektromos üzeműre cserélése vagy a napelemes rendszer bővítése.

Az Energy Association at AIH elnökeként Olesen feladata kiterjed a közösség energia-gazdálkodásának tervezésére, irányítására; a berendezések megfelelő működésének felügyeletére; az állami, vállalati és magánszférával történő kommunikációra és az ezzel kapcsolatos adminisztrációra. Ezenkívül több megújuló energiaforrással foglalkozó szervezetben is tevékenykedik.

A dán parlament 1985-ös jelentésében le-szögezte, hogy az atomenergiát nem tekintik a dán energiamix szükséges részének. Figyelemre méltó tény, hogy Dánia már az 1980-as évek elején bebizonyította, a szélenergia igen magas részaránya sem jelent veszélyt a villamosenergia-ellátás biztonságára. A tavalyi évben a szélerőművek már átlagosan 39%-át fedezték az ország áram-

igényének, de a legszelesebb hónapban – januárban – ez az arány 61,7% volt.

Fontos azt is kiemelni, hogy a dán Energia Hivatal által megfogalmazott 100%-os irányszám elérése egy „business-as-usual” forgatókönyvre épül, ennek figyelembevételével rendelték hozzá a 2050-es dátumot. Dániában a megújuló energiaforrásokat kutató munkacsoportok közül többen, beleértve az OVE-t is, módosításokat látnának szükségesnek a hivatalos célkitűzésekben. Az OVE által korábban megfogalmazottak szerint a csak megújuló energiaforrásokra történő átálláshoz mindenképpen egy korábbi dátumot kellene rendelni. 1998-ban más kutatócsoportokkal együttműködve született meg egy jelentés, amelyben számításaikkal igazolták, hogy a teljes átmenet már 2030-ra is lehetséges.

A 2050 előtt elérhető átmenet szükséges lépcsőfokainak gyakorlati megvalósítására az OVE is készített egy átfogó tanulmányt. Az anyag a Velux Alapítvány közreműködésével készült el, és minden addiginál átfogóbb és pontosabb képet nyújt a megújuló energiaforrások kiaknázásának dániai lehetőségeiről.

A termelési oldal adatai közül érdemes kiemelni néhányat. A tanulmány szerint a szél-erőmű-kapacitást a jelenlegi 4000 MW-ról 13 000 MW-ra, míg a fotovillamos kapacitást a jelenlegi 500 MW-ról 4000 MW-ra kellene emelni 2030-ig. Ezenkívül a napkollektoros rendszerek kapacitásának több mint tízszeres növelése volna szükséges. A dokumentum nagy hangsúlyt helyez a környezeti hő elterjesztésére a hőtermelésben. E téren a bővítés mértéke a jelenlegi kapacitás százszorosát is elérheti. Ezenkívül az energiatermelésben a biogáznak, a hulladéknak és az energiaültetvényeknek is jóval nagyobb szerepet szán a tanulmány.

A felhasználói oldalon is nagy változtatásokra van szükség a teljes átmenet 2035-ig történő megvalósításához. Ezek közé tartozik a smart metering⁴ rendszer elterjesztése, az energiahatékony-ság növelése az iparban és a közlekedésben, az épületek energiaigényének csökkentése stb. Számításaik szerint az új épületekkel szemben támasztott energetikai követelmények emelésével és a

régi épületek felújításával 40%-os csökkenést lehetne elérni Dánia energiaigényében. Nagyjából ugyanez igaz a közlekedésre is, itt a cél a vasutak és a kerékpárutak fejlesztése, illetve az autómegosztás szokásának elterjesztése. Meglátásuk szerint 2020-tól az elektromos személygépjárművek ára vetekedni fog a hagyományos belső égésű motort használó járművekével. Ez is hatalmas lehetőségeket kínál az ország energiaigényének csökkentésére.

Az EU-ban az irányszám kifejezés azért jó, mert a tagállamok kapnak egy útmutatást energiatermelésük és -felhasználásuk átalakításával kapcsolatban. Az átalakítás lépcsőfokait és lényegesnek tartott elemeit a tagállamok maguknak határozzák meg. Így sok esetben előfordul, hogy a politikai vagy gazdasági érdekek tagállami szinten teljesen felülírják az uniós ajánlásokat. Az irányszámok mellett például az EU környezettervezéssel kapcsolatos (ökodizájn) direktívája⁵ minden tagállam számára kötelezővé teszi a változtatásokat. Ez a direktíva megszabja, hogy a háztartási beren-

dezések mennyi energiát fogyaszthatnak. Ezen túlmenően kitér ezek címkézésre is a fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében, így képesek leszünk tudatosan választani a készülékek – például hűtőszekrény, televízió vagy akár számítógép – között energetikai szempontból. Ez igen fontos terület, hiszen a háztartási léptékű energiahatékonyság fokozása országos szinten a teljes energiafogyasztást drasztikusan csökkentheti.

Az INFORSE-Europe tagjaként az egyik legnagyobb eredmény, amit elérték, a háztartási készülékek és berendezések standby, avagy alvó állapotban történő fogyasztásának radikális csökkentése. Ez nagy előrelépés, hiszen a tapasztalatok szerint a nap legnagyobb részében a háztartási készülékek ki vannak kapcsolva, de csatlakoztatva vannak a hálózatra. A legaktuálisabb újítás a porszívónál van kialakulóban, ugyanis a jövőben az EU egyik tagállamában sem a motor-, hanem az effektív szívóteljesítmény fogja meghatározni a porszívók közötti különbségeket.

Olesen az INFORSE európai koordinátorként Magyarországon is közreműködött egy fenntartható energiarendszer kereteinek kidolgozásában. Az INFORSE-Europe egyik magyar tagszervezete, a Környezeti Nevelési Hálózat Országos Egyesület évek óta kutatja a fenntartható energiagazdálkodásra történő áttérés elméleti és gyakorlati vonatkozásait. Szintén fontos szerepet tölt be ebben az ELTE Környezet- és Tájföldrajzi Tanszéke, ahol 10 esztendeje folyik ezzel kapcsolatos képzési tevékenység – meghatározóan a skandináv tudományos műhelyek szellemiségére építve.

A projekt szép példája annak, hogy a fenntarthatóság és a megújuló energiaforrások nem csak a gazdag nyugat-európai országokban tölthetnek be meghatározó szerepet. A következő jelentőségteljes lépés az lenne, ha a független kutatócsoportok által lefektetett alapokon immár állami részvétellel megkezdődne az átmenet valóra váltása.

JEGYZETEK

- 1 International Network for Sustainable Energy – Europe
- 2 The Danish Organization for Renewable Energy
- 3 Andelssamfundet i Hjortshøj
- 4 A smart metering vagy okos mérés lényege, hogy a folyamatosan rögzített és figyelemmel kísért mérési adatok segítségével a szolgáltatók és a fogyasztók változtatva a termelés, illetve a fogyasztás időbeli ütemezésén, megtakarításokat érhetnek el.
- 5 European Ecodesign Directive
- 6 A teljes energiafogyasztás százalékában 2020-ra kitűzött irányszám
- 7 A teljes energiafogyasztás kőolaj-egyenértékben a GDP-re [ezer euróban] vetítve. Azt mutatja meg, hogy egységnyi gazdasági eredmény eléréséhez mennyi energiát használunk fel.

Mutató [2012]	Dánia	EU 28	Magyarország
Terület [km ²]	43 094	4 381 376	93 030
Népesség [ezer fő]	5 655	507 371 354	9 877
Népsűrűség [fő/ km ²]	129	115	106
Egy főre jutó energiafogyasztás [kWh/fő/év]	42 300	38 200	30 100
Megújulók részaránya a villamosenergia-termelésben [%]	38,7	23,5	6,1
A megújulók részaránya a teljes energiafogyasztásban [%]	26	14,1	9,6
A megújulók részarányára vonatkozó irányszám ⁶ [%]	30	20	14,65
A gazdaság energiaintenzitása ⁷ [kgoe/ 1000 €]	86,4	143,4	268,7

A GAZDAGSÁG társadalmi természete

SZERZŐ: dr. Tóth Gergely tanszékvezető egyetemi docens / Pannon Egyetem Georgikon Kar

A világ egyre nagyobb része, aggasztóan sok ember születik olyan nyomorba, amely lehetetlenné teszi piaci alapon való kiszolgálását, sőt életben maradását is. A Gazdasággép túl hatékonyan működik, nincs szüksége a képzetlen és szétszórt munkaerőre, ezért nem juttat nekik megélhetést sem. Ha nem oldjuk meg a problémát radikális gazdasági irányváltással, az olyan társadalmi és ökológiai krízist fog okozni, amelyhez képest a mai menekültügy csak baráti szomszédolásnak, az 1929-33-as világgazdasági válság pedig ártatlan Gazdálkodj okosan!-vereségnek fog tűnni. Erre javasol megoldást a Prahalad professzor BOP (Bottom of the Pyramid) modellje, illetve azonos című könyve.

A John Elkington, angol menedzsmentguru által kidolgozott hármas megközelítés szerint a fenntarthatóságot szét kell bontanunk környezeti, társadalmi és gazdasági dimenzióra. Hogy ez helyes-e vagy nem, láthatólag kevésbé számít, mindenesetre működik – legalábbis rövid távon. Ezt bizonyítja a világ szinte összes vezető multinacionális vállalatának példája, a céges környezeti, CSR¹ – vagy integrált fenntarthatósági jelentések ezrei.

Ha az emberiség fenntartható fejlődését, illetve az erre való áttérést nézzük, kevesebb a biztató jel. Az ökológiai válság a hatvanas évek vége óta nyilvánvaló. A friss adatok szerint idén augusztus 13-án „ünnepelethetjük” a túllövés napját, azaz az ökológiai lábnyomunk itt vált deficitessé. Ekkor fogyott el az a természeti erőforrás, amelyet bolygónk egész 2015-re „állított elő” számunkra. S tegyük hozzá, a többi 4,5 millió faj számára, amelyekkel az antropocentrikus indikátor ráadásul nem is számol. Az ökológiai válságjelenségek mégsem ösztönözték az emberiséget modern fejlődési útjának átgondolására.

A másik oszlop válsága kevésbé nyilvánvaló. Ám a szociológusok és más szakemberek mellett már a laikusok is tisztában vannak a házasság intézményének válságával, a fejlett országokbeli növekvő biztonsággal és gazdagodással – első pillantásra – nehezen összeegyeztethető kiábrándultsággal, elidegenedéssel, történelmi mélypontra jutó gyerekvállalási kedvvel. Már nem csak az alternatív közgazdászok számára ismerős az *Easterlin-paradoxon*, amely szerint az egy főre jutó GDP gyanúsán alacsony szinten elveszti boldogságnövelő hatását. [Egy főre jutó jövedelemre vetítve a határ körülbelül 65 ezer forint.] Mégis, a társadalmi válságjelenségek sem bírtak elég átütő erővel fejlődési pályánk komoly újragondolására.

A harmadik oszlop kudarca, a gazdasági válság talán a legismerősebb az átlagembernek – legalábbis 2008 szeptembere óta. A pontosan hét éve tartó világgazdasági válság lassan kétszer olyan hosszúra nyúlik, mint a legutóbbi, 1929-33-as. Ráadásul a kilábalásnak, amelyhez új közgazdaságtanra lenne szükség, semmilyen komoly jele nem mutatkozik. Bár lassan egy évszázada szenvedünk a gazdaságvallás [ökonómizmus] hitrendszerétől, felettébb furcsa módon a gazdasági válság sem készítette a fejlett vagy a BRIC²-országokat radikális irányváltásra.

Nos, a menekültügy – amely pesszimista foratókönyv szerint a globális felmelegedéssel és élőhelypusztulással még csak az első fuvalata egy óriási, 21. századi exodusnak – egyérsít magában a társadalmi, gazdasági és ökológiai válság minden fontos ismervét. A probléma legalábbis Európa számára házhoz jött, s talán ettől képesek leszünk felismerni, amit a finomabb jelzésekből nem értettünk meg.

De nézzük meg, kik is jönnek házhoz! A politikai vagy háborús helyzetet elemzésében nem vagyok kompetens, ám önmagában is igen érdekes a világ „fejlődő” felének gazdasági felmérése.

Az emberiség aljába tartozni nem túl hízelgő. Az „alja” szónak az eredeti, „Bottom of the Pyramid” kifejezésben sokkal gyengébb

a bántó értelme, mint a magyarban. A világon jelenleg egymilliárd embernek évi 762 dollárnál (kb. napi 580 forintnál!) kisebb a jövedelme, az emberiség 62%-a pedig napi 10 dollárnál (2780 Ft) kisebb bevétellel rendelkezik. Rendre megkérdezem az egyetemi hallgatókat, vajon Magyarországot hova tennék az átlagjövedelem alapján, ha egy skálán a világ legszegényebb országa lenne a 0, a leggazdagabb pedig 100. Általában a szegényebb fél tetejére vagy a gazdagabbik 50% aljára – hangzanak a válaszok. A *World Wealth Calculator* alapján bárki kiszámolhatja, az emberiség hány százaléka szegényebb, illetve gazdagabb nála. Ha a 2015-ös (első fél éves) magyar átlagkeresetet ütjük be (159 308 Ft havi jövedelmet), azt kapjuk, hogy hazánk pont a leggazdagabb negyed alján helyezkedik el. Budapesti átlagbérrel (205 E Ft) pedig már majdnem bent lehetünk a világ „legboldogabb” ötödében.

Ezt tudva már jobban megérthetjük a menekülteket, akik nálunk vagy Nyugat-Európában keresnek jobb életet. Pedig ők saját országukban valószínűleg a vállalkozó szellemű és – a szegények között – módosabb rétegekbe tartoznak, hiszen az embercsempészek tarifái számunkra is borsosak, ott pedig egész vagyont jelentenek. Mi lesz, ha megindul felénk az egyre szélesedő alsó réteg nagyja, például a klímaváltozás miatt víz alá kerülő Bangladesből? Aki azt hiszi, mindez csak a tudósok vagy a média riogatása, esetleg a nagyon távoli jövő kérdése, annak ajánlom figyelmébe a 103 ezer fős Kiribati Köztársaság [szigetcsoporthawaii és Ausztrália között] esetét. 2012-ben Tong államfő tárgyalásokat kezdett a Fidzsi-szigetekkel, ahol 5000 hold földet kívánt vásárolni Vana Levu szigetén népe számára, ugyanis a Kiribati néhány évtized múlva a tengerszint emelkedése nyomán eltűnik. Ha a politikai

rendteremtés, az éhhalál és mélynyomor néhány évtized alatt orvosolható kérdéseit sem tudják vagy inkább akarják megoldani a gazdag nemzetek, nem utolsósorban kapzsiságuk miatt, hogyan várhatjuk a globális felmelegedés vagy a fajkihalás évszázados és évezredes átfutású megoldásait?

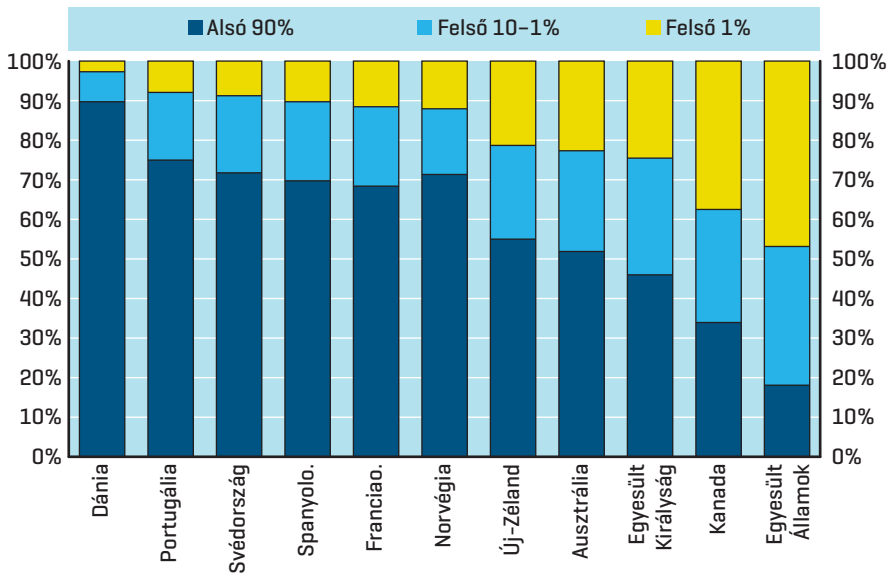
De térjünk vissza a világ gazdasági piramisének aljához, azaz a mélyszegényekhez, akiket piaci alapon egyszerűen nem tud el látni a kapitalista rendszer. Közgazdasági- lag szólva, ők nem képeznek vásárlóképes keresletet. Szegények persze mindig voltak, mondhatnánk. Ám árulkodó adat, hogy a gazdagság hihetetlen megtöbbszöröződésével a szegénység aránya inkább nő vagy stagnál, mint csökken. 1950 és 2015 között a világ összterméke (GDP) 11,7-szeresére nőtt, miközben a népesség csak 2,9-szere- sére, a világkereskedelem volumene viszont 206-szorosára! Ugyanakkor nagyon érdekes megnéznünk, kihez is vándorolt ez a hihetle- len gazdagságnövekmény. Hiszen ha egyen- letes lett volna az eloszlása, ma mindenki négyszer $[11,7/2,9 = 4,03]$ olyan gazdag le- hetne, mint a világháború után.

nada, Ausztrális, Új-Zéland és gazdag EU- államok) hajmeresztően nőtt a különbség. Pedig ne feledjük, jól működő, bejártott piacgazdaságokról van szó. A legszélső- ségebb az USA, ahol három évtized gaz- dagságának közel fele a népesség amúgy is leggazdagabb 1%-ához vándorolt, további kb. 40% a felső tizedhez, s a népesség ke- vésbé tehető 90%-a mindössze a gazda- godás 17%-ából részesült.

De mi lehet a megoldás? Az egyház társa- dalmi tanítása régóta hangoztatja a vagyon társadalmi természetét, s a pápák arra is többször rámutattak, hogy a multik számára egyedül a világ szegényei jelenthetnek to- vábbi növekedési lehetőséget. A *Caritas in veritate* például egyfajta gazdasági demok- ráciát szorgalmaz, a „gazdaság civilese- dést”. A szegény országokat nem teherként, hanem erőforrásként kell felfogni: magának a gazdasági rendszernek jelentene előnyt az igazságosság széles körű alkalmazása. Ám ehhez – a fizetőképes kereslet hiánya mi- att – merőben új gazdasági modellre lenne szükség. Röviden: a profit trónfosztására, egyeduralmának legalább triumvirátussá váló oldására.

adat, amely szerint [a felmérés időpontjá- ban] 6,7 milliárd emberből 1,5 milliárd annyi- ra alacsony jövedelemmel rendelkezik, hogy üzletileg egyáltalán nem köthető rá biztosí- tás, további 4,4 milliárd lélekre pedig éppen csak. Magyarul, az egyenlőtlenség nemcsak csúnya, embertelen, lélekölő dolog, hanem a világ népességének egyre nagyobb része csúszik olyan szegénységi kategóriába, ami egyszerűen lehetetlenné teszi hagyományos üzleti alapokon a termékekkel, szolgáltatá- sokkal való kiszolgálásukat. Ám a hangsúly a hagyományos üzleti modellen van, Prahalad könyve innovatív példákat mutat be az ellen- kezőjére. A mexikói cementgyártó, az indiai FMCG multi szappanprojektje, a szintén a szubkontinensen szemjavító társadalmi vál- lalkozást indító nyugdíjas professzor, majd a mikrohitelező nagybank példája, végül a fertőző betegségek ellen Afrikában olcsó távközlési szolgáltatással harcoló cég ese- te igen meggyőző. A koncepcióban minden adott, hogy menedzsmentdivat legyen a szegényeket és nyomorgókat kiszolgáló, in- novatív piaci modellekből: hárombetűs rövi- dítés (BoP), piaci lehetőségek statisztikái, sikeres vállalati modellek [business case].

A jövedelemnövekmény eloszlása az egyes jövedelmi rétegek között, 1980–2008

A *World Top Incomes Database* egyik áb- ráján 11 ország adatait közli. Az ábra három csoport [a felső 1%, az utána kö- vetkező 9% és az alsó 90%] jövedelemnö- vekményt mutatja, illetve részesedését az 1980–2008 közötti összgazdagodásból. Az adatok megdöbbentők. Egyedül a leg- egyenlőbbnek látszó Dániánál részesedett körülbelül ebben az arányban a népesség a gazdagodásból. A többi 10 országban [Ka-

Erre hívta fel a figyelmet az elsőik között a Mi- chigani Egyetem – 2010-ben elhunyt – indiai származású professzora, C. K. Prahalad A *pi- ramis alja* modelljével, illetve hasonló című könyvével [2005]. Prahalad korábbi cikkében [2002] közli a gazdasági piramis ábráját, amely szerint a Föld [akkoriban] 5,8 milliárd lakójából 4 milliárd évi 1500 dollár vagy az alatti jövedelemből. Talán informatívabb a *Kerekes Sándor* professzor által idézett

IRODALOM

- XVI. Benedek** [2009]: *Caritas in veritate* – XVI. Benedek pápa Szeretet az igazságban kezdetű enciklikája. Szent István Társulat, Budapest.
- Bognár Károly** [2012]: *Kiribati. Lépések 17. évf. 4. szám* [54], 10. o.
- John Elkington** [1997]: *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*, Capstone, Oxford.
- Kerekes Sándor** [2014]: *Felelősség, korlátolt felelősség, felelőtlenség*. XIX. KÖVET Konfe- rencia, 2014. december 5., MagNet Bank.
- Coimbatore Krishnarao Prahalad, Stuart Hart** [2002]: *The Fortune at the Bottom of the Pyramid*. Strategy + Business, 2002/26.
- Coimbatore Krishnarao Prahalad** [2005]: *The Fortune at the Bottom of the Pyramid – Eridicating Poverty through Profits*. Wharton School Publishing, New York.
- World Wealth Calculator**: <http://www.worldwealthcalculator.org/>

JEGYZETEK

- 1 Corporate Social Responsibility – magya- rul: vállalatok társadalmi felelőssége.
- 2 A gazdaságilag feltörekvő, két számjegyű növekedést produkáló országok rövidítése – Brazília, Oroszország, India, Kína.

Északon tudnak valamit

A FENNTARTHATÓSÁG EGY KOMPLEX RENDSZER

SZERZŐ: Balogh Eszter

Hogyha a fenntarthatóságra pozitív példákat keresünk, előbb vagy utóbb biztosan felmerülnek Svédország, Dánia vagy Norvégia jó gyakorlatai. Mi ezúttal Tom Nørringtól, a fenntarthatóságban élen járó Dánia magyarországi nagykövetétől igyekeztünk választ kapni arra, hogy mitől sikeres az „északi modell”, mit értenek fenntarthatóságon Dániában, és mennyiben más az északi fenntarthatósági gyakorlat a magyarországinál.

Őnök nemcsak arra fordítanak gondot, hogy otthon jól működjön a rendszer, hanem arra is, hogy a megszerzett tudásukat, tapasztalatukat másokkal, így magyarországi vállalatokkal is megosszák. Miért?

Igyekszünk jó értelemben vett előnyt kovácsolni abból, hogy jelenleg Dánia az Északi Tanács elnöke. E minőségünkben különböző eseményeket, konferenciákat is szervezünk, amelyeken megosztjuk tapasztalatainkat a helyi vállalkozásokkal. Magyarországon is szerveztünk már ilyen eseményt, a legutóbb még a tavasszal, és olyan témát kerestünk, amely jellemzően északi, és inspiráló hatással lehet a magyarországi vállalkozásokra, gazdálkodó szervezetekre. Végül a fenntartható fejlődés témakörére esett a választásunk. Ha fenntarthatóságról beszélünk, a legtöbb európai embernek a környezetvédelmi megoldások jutnak az eszébe. Az északi országokban azonban a fenntarthatóság ennél összetettebb: a fenntartható környezetvédelmi megoldások és a fenntartható gazdasági fejlődés kombinációját értjük ezen.

Nem titok, hogy az északi országok fenntartható gazdasági működése példaként szolgál a többi európai ország számára. Mitől működik ilyen jól ez a rendszer?

Nálunk a fenntarthatóság több különböző területen is kulcskérdés. A fenntartható szociális megoldások és jóléti rendszer, a fenntartható energiafelhasználás és környezetvédelmi megoldások, a fenntartható gazdaság, a fenntartható egészségügy, oktatási rendszer és a fenntartható politikai rendszer együtt teszik fenntarthatóvá országainkat. A legfontosabb elveink, mint a demokrácia, az átláthatóság, a korrupció alacsony szinten tartása és a nemi egyenlőség mind-mind hozzájárulnak a sikeres gazdasági modell működéséhez. Példaként kiemelem stabil, megbízható jóléti rendszerünket, amellyel az

ENSZ emberi fejlettségi indexén a vezető országok között foglalunk helyet.

Mi az alapja mindennek?

Egy fenntartható rendszer mindig következetes. Ahhoz, hogy egy ilyen gazdasági rendszer hosszú távon fennmaradjon, elengedhetetlen a bizalom, az átláthatóság, a kiszámíthatóság és az előreláthatóság.

A stabil, jól működő munkaerőpiac az északi országok egyik ismertetőjegye. Mit csinálnak másképp, mint a többi európai ország?

A rendszer kulcsa az, hogy nem az állam irányítja a folyamatokat. A munkavállalók fizetését és az egyéb munkahelyi kondíciókat kizárólag a munkaadók és a munkavállalók tárgyalásai alapján határozzák meg. Ez több száz éve így működik az északi államokban. De miért fenntarthatóbb az a megállapodás, amely a munkáltatók és a munkavállalók között jön létre? Azért, mert nem az emberek feje fölött születik meg, hanem ők maguk vesznek részt a kialakításában. Ezért bár-

milyen megállapodás is születik, aziránt felelősséget éreznek, azt a sajátjukként kezelik.

Nem arról van szó, hogy nincsenek viták a munkabért illetően, de a tárgyalások során végül mindig sikerül megállapodni. A pénzügyi válság alatt a szakszervezetek keményen küzdöttek a munkáltatókkal, azonban nem tettek le irracionális követeléseket a tárgyalóasztalra, mert ők is jól tudták, hogy az adott helyzetben még a 2-3 százalékos munkabéremelésre sincs lehetőség. Ez a felelős gondolkodás az, amitől jól működik a rendszer.

Dániában nincs túl nagy távolság a vállalatvezetők és a legalacsonyabb szinten dolgozó alkalmazottak között. Egyfajta alapszabály a felelősség delegálása a munkahelyeken. Az, hogy a felelősséget maximálisan átadjuk a felső szintekről az alsó szinteken dolgozóknak, egyrészt sok terhet levesz a cégek vezetőiről, másrészt pedig motiválja az al-

kalmazottakat. Ha megnézzük a termelő vállalatokat, azt látjuk, hogy ez az egy vezetői döntés nagyban megnöveli a termelékenységet és a hatékonyságot.

Úgy tudom, Dánia az egyik olyan ország, ahol legalacsonyabb a munkaórák száma, ennek ellenére villámgyorsan fejlődik a gazdasága.

Valóban így van. Rájöttünk, hogy az egyének motivációja és elégedettsége nagyon fontos a gazdasági növekedés szempontjából. Dániában 37 órát dolgozunk egy héten, és ebben benne van az ebédszünet. A nap végén pedig azt látjuk, hogy az egyik legmagasabb produktivitást értük el. Ez nem arról szól, hogy mennyi időt fektetünk a munkavégzésbe.

Szó sincs arról, hogy az északi emberek okosabbak vagy intelligensebbek lennének a dél-európaiaknál. A lényeg, hogy megfelelően motiváltak legyenek.

Ha a munkavégzés és a szabadidő egyensúlyban van, ha folyamatos kihívásoknak nézünk elébe, ha megbízunk a munkáltatóinkban, és tisztelni tudjuk, sokkal jobban teljesítünk.

Hova helyezné a környezetvédelmi megoldásokat ebben a komplex fenntarthatósági rendszerben?

A környezetvédelem kulcsfontosságú, tulajdonképpen ez az előfeltétele a fenntartható gazdasági működésnek, azonban nem lehet önmagában kezelni. Ugyanúgy küzdünk a környezetvédelemért, mint a fenntartható szociális rendszerekért, a jóléti rendszerünk fenntarthatóságáért. Komolyan vesszük, hogy Dánia lakóinak életszínvonalát hosszú távon a megfelelő szinten tartsuk, hiszen ők is hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez. A világon bárhol élünk is, szükségünk van ételre, italra, vezetnünk kell az autónkat – azonban a kulturális különbségek miatt mégis máshogyan állunk ezekhez a kérdésekhez. Nyilvánvaló, hogy a bolygónk egyensúlya rendkívül törékeny, és nem kérdés, hogy pénzügyileg is pengeélen tancolunk. Ez utóbbi tényből néhány ország azt a következtetést vonja le, hogy most nincs idő a környezetvédelemre, hiszen a túlélés érdekében helyt kell állniuk a gazdasági versenyben. Hogyan akarjuk megóvni a bolygónkat, ha még mindig a gazdasági növekedés a legfontosabb cél?

Dániában az 1970-es években óriási problémát okozott az olajválság, gyakorlatilag nem tudtunk hozzáférni az ipari működéshez szükséges olajmennyiséghez. Ebben az időszakban valami megváltozott az emberek mentalitásában: ahhoz, hogy túléljünk, alter-

natív megoldásokat kellett találnunk. Ezeknek köszönhetően a válság utáni 30 évben összesen 70%-os gazdasági növekedést értünk el úgy, hogy az energiafelhasználásunk alig nőtt.

Ez bizonyítja, hogy a zöld gazdaságnak van értelme. Nem azért csináljuk, mert lelkes környezetvédők vagyunk és szeretjük a természetet, hanem azért, mert gazdaságilag bizonyítottan megéri.

Komolyan kell vennünk a környezeti krízist, és meg kell tennünk a megfelelő lépéseket.

Ha megnézzük a legversenyképesebb országok listáját, Dánia a maga mindössze 5,5 millió lakosával az élvonalban van. Magasak az adók, a világon itt a legdrágább az élelmiszer, mégis egyre több vezető vállalat telepszik le Dániában. Hogy miért éri meg nekik? Mert itt hozzáférnek a megújuló energiaforrásokhoz, a fejlett hulladékgazdálkodáshoz, és a termeléssel járó hő- és energiatöbbletüket új energiaforrások előállítására tudják fordítani. Ez a jövő, ezt kell szem előtt tartanunk.

Elsőként Dániában fogadták el a kötelező nem pénzügyi jelentéstételről szóló EU-s direktívát

SZERZŐ: Csizmadia Edit / DENKSTATT Hungary Kft.

A dán parlament Európában elsőként adaptálta az Európai Unió nem pénzügyi jelentéstételről és sokszínűségről szóló direktíváját. A kötelezettség szerint 2016-tól minden dán tőzsdei és állami nagyvállalatnak (kb. 50 cég), 2018-tól – kiszélesítve az érintettek körét – már minden nagyvállalatnak (kb. 1050 cég) be kell számolnia fenntarthatósági teljesítményéről. Ezzel Dánia olyan ambiciózus célt tűzött ki, amely túlmutat az EU elvárásain.

A dán kormány szerint a nagyvállalatok számára nem lesz megterhelő és bürokratikus a jogszabálynak való megfelelés. Az érintett cégek figyelmébe ajánlják a Global Reporting Initiative (röviden: GRI) útmutató használatát a beszámoló elkészítéséhez, amíg az Európai Bizottság szakértő testülete elkészíti az általános és iparági indikátorokról szóló tájékoztatót.

Bővebben: www.globalreporting.org

AZ ÉLET KULTÚRÁJÁÉRT

SZERZŐ: Dr. Georg Winter, fordította: dr. Tóth Gergely / KÖVET Egyesület

Nagy örömmel teszek eleget a felkérésének, hogy a KÖVET fennállásának 20. évfordulója alkalmából készítsek egy visszaemlékezést. Először egy olyan témáról ejtenék szót, amely szinte egész életemben foglalkoztatott. Ezután hangot adok a KÖVET-csapat iránti köszönetemnek és mély tiszteletemnek.

I. A halál kultúrájának előrenyomulása

Társadalmunk több területén lehetünk tanúi a halál kultúrája előretörésének. Ez érvényes például a gyermeknevelésre is. A gyermekeinket megdicsérjük, ha sikerül eltaposniuk az úgynevezett „kártevőket”. Számtalan számítógépes játékban az a cél, hogy embereket vagy más élőlényeket lőjünk agyon. Itt előzékenyen előreengedjük a gyilkolási ösztönt ezzel a mottóval: ami mozog, azt el kell pusztítani!

Az emberek megsemmisítéséről szóló filmek a családok, a fiatalok és a gyerekek tévézési programjának gerincét alkotják. A híradásokból háborúkról, népfelkelésekről, terrorcselekményekről értesülünk, mindezt mintegy „köretként” kapjuk a vacsora mellé.

A testi erőszakra való hajlam és késztetés, a testi sérüléssel járó cselekvések erősödtek, általánossá váltak. Mindez sajnos csak egy a jelek közül, amelyek a halál kultúrájának előretörését mutatják. XVI. Benedek pápa már a 2010-es húsvéti enciklikájában „A halál kultúrájáról” beszélt, amit az idők más jelei is mutatnak.

II. Az élet tiszteletére nevelés

Mi az a legalapvetőbb etikai mérce, ami alapján megkülönböztethető a jó és a rossz? Melyik alapelv lehet az „etalon”, ami különböző kultúrkörökben, vallási környezetekben, társadalmi csoportokban a morál „SI mértékegységévé”, íratlan törvényévé válhat?

Emberként nagy tapasztalattal bírok, és teljes tudatommal biztos állítom: élek, élet vagyok, élni akarok – más életek között, amelyek szintén élni akarnak. Ezt az alapélményt már Albert Schweitzer is egy újonnan kidolgozandó etika meghatározó elemének tartotta. Szerinte az a jó, ami fenntartja és fejleszti az életet, és a kifejlődött életnek a legnagyobb értékét adja, mintegy kiteljesíti. A rossz ezzel ellentétben megöli az életet, vagy megakadályozza annak kifejlődését, kiteljesedését.

A mások élete iránti tiszteletet nemcsak az emberek, hanem alapvetően minden élőlény, így a növények és az állatok felé is gyakorolnunk kell. Ha a szülők és a tanítók megtanítják a fiatalokat az élet alapvető tiszteletére és az arra való odafigyelésre – immár betöltötték legfontosabb nevelési feladatukat.

Minden további tudás, tanítás ennek az alaptanításnak a kiterjesztése. A földrajz, a matematika, a fizika, a kémia, a botanika, az állattan, a társadalomtudományok stb. kiaknázzhatók az egoista haszonelv „szerszámosládájaként”, de felfoghatjuk és használhatjuk azokat minden élet megértésének és szolgálatának eszközeként is. A gyerekkorban és a nevelés során bevésődött hozzáállás meghatározza a felnőttkori viselkedést.

Legjobban azt védem, amit ismerek. Az én első tanító nénim egy ismert természetvédő, Loki Schmidt volt, a korábbi német szövetségi kancellár, Helmut Schmidt felesége. Loki Schmidt minden gyereknek azt a feladatot adta, hogy keressen valamilyen útszéli növényt, ültesse cserépbe, hozza be az osztályba, és nevelje fel. Ma is emlékszem rá, hogy az én növényem egy lándzsás útifű volt. Ahogy megajándékoztam az útifűvet a növekedéssel, magam is növekedtem. Az útifű, amit az út szélén találtam, jövőm útmutatójává vált.

III. Jog az élethez – embernek, természetnek

Az 1948-ban napvilágot látott ENSZ Emberi jogok egyetemes nyilatkozata tartalmazza

többek között minden ember jogát az élethez és élete védelméhez. Megérett az idő arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete kiadjon egy újabb nyilatkozatot az élők jogainak védelméről.

Példaértékű Ecuador alkotmánya, amely már elismeri a természet jogait. Eszerint a természet, azaz a Pachamama „rendelkezik joggal a létezéshez, életciklusainak, struktúrájának, funkciójának és fejlődési folyamatainak fenntartásához, valamint megújulásához, melyet tiszteletben kell tartani” [72. §].

Néhány korai történelmi korszakban vita lett állt, hogy a rabszolgák nem mások, mint mozgó dolgok. Csak azután sikerült felszámolni a rabszolgaságot, miután általánossá vált a meggyőződés, hogy minden ember, így a rabszolgák is alapvetően egyenjogúak. Hasonlóképpen csak úgy változtathatunk radikálisan az emberiség természetromboló beállítottságán, ha alkotmányos jogokat biztosítunk az élő természetnek az ENSZ-ben és a nemzeti alkotmányokban. Csak a hozzáállásunk ilyen alapvető átalakításától várhatjuk, hogy az emberiség tiszteletben tartsa az élő természet szükségleteit, ami pedig magának az emberiség túlélésének feltétele.

1998-ban alapítottam meg Hamburgban a Jövő Házát, amely a gazdaság és környezet harmóniájához szükséges tudásnak igyekszik otthont adni. Ennek segítségével például olyan projekteket valósítunk meg, amelyek a természet jogállásának megerősítését szolgálják.

IV. Az élet kultúrájának elterjesztése

Mindenkinek fel kell tennie magának a kérdést, milyen eszközökkel támogathatja, hogy a terjedő természetrombolást és a halál kultúráját felváltsa az élet kultúrája. Ennek első feltétele, hogy igent mondok a saját életemre, csodálatos ajándéknak tekintem azt, amiért hálás vagyok, és amelyet felelősséggel viselek. Jó, ha szolidaritást érzek a családommal, barátaimmal, munkatársaimmal, sporttársaimmal, szűkebb pátriám lakosai-val és honfitársaimmal, minden segítségre szoruló emberrel, akire hatásom lehet, s ez az érzés cselekedeteimben is megnyilvánul.

Így mintegy koncentrikus körökkel vagyok körülvéve, amelyek körbeölelik alapvető igényemet és szolidaritásomat. A saját életem iránti hálaérzésből merítek erőt, hogy gondoljak az élő természet és az emberiség jövő generációinak hosszú távú túlélésére is mind a magánéletemben, mind a mindennapi munkám során.

Mint környezettudatos vállalkozók, vállaltatlalajdonosok gyakorlati intézkedésekkel járulhatunk hozzá a globális klímacélok eléréséhez, sőt magasabb szinten is érvényesíthetjük befolyásunkat. Az ENSZ 1992-es keretmegállapodása szerint a globális felmelegedés az iparosodási korszak előtti értéket 2 °C-nál többel nem haladhatja meg. Ha nem sikerül legalább ezt a célkitűzést betartanunk, akkor már a közeli jövőben a jelenlegit sokszorosan meghaladó menekültáradatra kell számítanunk.

Köszönetnyilvánítás

1972-től kollégáimmal kialakítottam a világ első környezetközpontú irányítási rendszerét a Winter Company-nél, amely gyémánt-megmunkáló eszközöket gyárt.

1984-ben örömmel láttam vendégül néhány más vállalat vezetőjét a cég székhelyén, amiből végül tartós együttműködés lett.

Ebből a kezdeményezésből nőtte ki magát a Német Környezettudatos Vállalatirányítási Egyesület [BAUM e.V.]. A munkában sokat segített dr. Maximilian Gege, a Winter & Sohn környezeti vezetője. Célként immár azt tűztük ki, hogy folytassuk a „Winter-modell” fejlesztését folyamatos információcserével, és bátorítsuk a konkrét környezetvédelmi intézkedések bevezetését minél több vállalatnál. A BAUM volt a világ első olyan vállalati egyesülete, amely az egyes iparági érdekeken túlmutató környezetirányítást terjesztette. 1991-ben a BAUM-ot felvették az ENSZ Környezetvédelmi Programjának [UNEP] előkelő listájára [Global 500 Roll of Honour].

1990 végére már kilenc országban működött nemzeti környezettudatos vállalatirányítási egyesület a BAUM-modell alapján. Ezeket az egyesületeket invitáltam meg 1991 februárjában az INEM [International Network for Environmental Management] megalakítására. Az évek folyamán több mint 30 szervezet vált az INEM tagjává a legkülönbözőbb régiókból.

Az INEM magyarországi tevékenysége akkor kezdődött, amikor egy fiatal végzős egyetemista, Tóth Gergely elolvasta a Das umweltbewußte Unternehmen című könyvemet 1994-ben. Ez az apró esemény egy hosszú és gyümölcsöző együttműködés csírájának bizonyult, ami még ma is tart.

1995-ben az INEM szerződést kötött a Német Szövetségi Környezetvédelmi Minisztériummal [BMU], hogy a magyar vállalatok és ipar számára környezeti menedzsment szemináriumokat tartsunk. A magyarországi munkákat Tóth Gergely koordinálta.

Az INEM és Tóth Gergely kihasználta a lendületet, és megalapította a magyar Környezettudatos Vállalatirányítási Egyesületet, a KÖVET-et. 1994. november 23-án hivatalosan is létrejött az ezt előkészítő Szervező Bizottság a Gellért Hotelben, egy nyilvános konferencia zárásaként. Az Ipar Műszaki Fejlesztéséért Alapítvány ügyvezető igazgatóját, Dr. Kemény Tamást választották meg a 12 tagú Szervező Bizottság elnökévé és ezzel a KÖVET első főtítkárává is.

A KÖVET ettől kezdve főszerepet játszott az INEM projektjeinek kialakításában és végrehajtásában különösen Közép- és Kelet-Európában.

dr. Tóth Gergely az INEM ügyvezető igazgatójaként is dolgozott 2000 és 2002 között, amikor is az INEM elnökségébe választották. Szintén ő vezette projektmenedzserként az INEM legnagyobb, ún. BALTEMA kampányát. Ennek célja a környezettudatos vállalatirányítás eszközeinek, technikájának bevezetése és elterjesztése volt Litvánia, Lettország és Észtország gazdasági szereplői között, valamint nemzeti egyesületek megalakítása a három országban.

A KÖVET hosszú időn át az INEM legaktívabb tagjai közé tartozott, és az egyesület megalapításában kulcsszerepet játszó dr. Tóth Gergelyt az INEM egyik legaktívabb személyiségeként tartom számon.

2007-ben adta közre könyvét, ami A Valóban Felelős Vállalat – A fenntarthatatlan fejlődésről, a vállalatok társadalmi felelősségének [CSR] eszközeiről és a mélyebb stratégiai megközelítésről címet viseli. Ebben vitába száll a CSR hagyományos megközelítésével, amely egyfelől eszközközpontú, másfelől „a jó vállalati polgár” képének kialakítását tekinti fő feladatának. Ehelyett könnyen érthető alapelvet javasol, amellyel a vállalatok mélyebb, stratégiai szerepet játszhatnak a fenntartható fejlődés valódi elérésében.

Szeretném kiemelni Vagdalt László fontos szerepét, amelyet a környezettudatos vállalatirányítás integrált rendszerének elterjesztésében játszott a KÖVET elnökeként és az INEM alelnökéként.

Ezúton mondok köszönetet Vagdalt Lászlónak, dr. Tóth Gergelynek, dr. Torma Andrásnak, Bodroghelyi Csabának, Bognár Károlynak, Dr. Kemény Tamásnak, s a KÖVET egész csapatának húszévi munkájukért és párját ritkító eredményeikért!

TÉL ÚR ÉS A KÖVET

— LOVE STORY —

KITALÁLT TÖRTÉNET VALÓS KÉPEK ALAPJÁN – DR. GEORG WINTER HOZZÁJÁRULÁSÁVAL

Készítette: dr. Tóth Gergely / KÖVET Egyesület

EZEK A MAGYAROK... MÁR MEGINT SZERVEZKEDNEK!

HÁT ILYEN SZÖVETSÉGESEKBŐL NEM KÉRÜNK,
EZT MÁR ISMERJÜK!

EZEKET CSAK A CSEMEGE ÉRDEKLI,
A MISSIÓRÓL FOGALMUK SINCS!!!

IDEOLÓGIAILAG
TELJESEN MEGBÍZHATATLANOK!

PERSZE DUMÁLNI MEG SZÓRAKOZNI,
INGYENEBÉDRE JÁRNI, AZT TUDNAK!

PERSZE HA SZÉPEN FELÖLTÖZNÉNEK BUSINESS-
ANZUG-BA, MEG ÉRTENÉNEK EGY KICSIT A KOMPJÚTERHEZ,
AZ AZÉRT MINDJÁRT MÁS LENNE...

TALÁN MÉG EGY MAGYAR BAUM IS SZÓBA JÖHETNE... PERSZE
A METSZÉSRŐL ÉS TRÁGYÁZÁSRÓL GONDOSKODNI KELL!

MÉGHOGY KÖNIG MATHIAS MEG NYUGAT EURÓPA
MEGVÉDÉSE A TÖRÖKTŐL? A NÉMET HÁTORSZÁG NÉLKÜL
SEMMIRE SEM MENTEK VOLNA!

8

SAZKMAILAG MÉRNÖKI PONTOSSÁGGAL FEL KELL KÉSZÍTENI ŐKET!
EZT TALÁN POLITIKAILAG IS BEFOGADNÁK...

9

10

PERSZE HIVATALOSAN VAGY ANYAGILAG SEM-
MILYEN HOSSZÚ KÖVETKEZMÉNYEKSEL JÁRÓ
FELELŐSSÉGET NEM SZABAD VÁLLALNUNK!

11

AZ UTÁNPÓTLÁS-NEVELÉS VISZONT
IGEN NAGY JELENTŐSÉGŰ...

12

... MEG HOGY IDEOLÓGIAILAG MEG-
FELELŐ TÁRSASÁGBA KEVEREDJENEK.
MEGÉRTSÉK AZ ESZKÖZÖKET,
MŰSZAKI TARTALMAT.

13

MIT GONDOL, FŐMÉRNÖK ÚR? FOGLALKOZZUNK VELÜK???

14

IGEN, AZT HISZEM A HULLADÉKMEGELŐZÉSBEN
RÁJUK LEHETNE BÍZNI NÉHÁNY RÉSZFELADATOT!

A képeket három KÖVET-es esemény archív felvételei közül válogattuk:

- 2002. október 28-30., BALTEMA előkészítő látogatás, Vilnius-Riga-Tallinn
- 2009. február 19-20., KÖVET delegáció Münchenben
- 2009. október 13-14., KÖVET Konferencia Balatonfüreden

A Dr. Georg Winter, a német BAUM Egyesület és a nemzetközi INEM Hálózat alapítóját és korábbi elnökét ábrázoló képek Münchenben készültek, „beszédsport” közben. A Winter úr által kitalált sportág a mozgásszegény életmód által alulfejlett agyterületek stimulálására szolgál, emellett igen szórakoztató. Gyakorlatilag nyelvtörő mondókák – amiből Georg Winter több kötetet is kiadott – minél gyorsabb és pontosabb elmondásából áll. A mozgalmó szélesedett kezdeményezésről bővebben itt: www.sprechsport.de

A képeken szereplő személyek a képek száma szerint:

[1-5-7-14] Vagdalt László és Bodroghelyi Csaba, a KÖVET elnöke és ügyvezető igazgatója [Győr, München, 2009] • [2-4-6-8-10-13-14] Dr. Georg Winter, a BAUM és az INEM alapítója, utóbbi elnöke [München, 2009] • [3-12-14] dr. Tóth Gergely, a KÖVET alapítója (1995), ügyvezetője [2006-ig], főtájtára [München, 2009], a BALTEMA projekt vezetője [Tallinn, 2002] • [5] Besenyei Mónika, a KÖVET csoportvezetője [Balatonfüred, 2009] • [9] Prof. Maximilian Gege, a BAUM e.V. alapítója és ügyvezetője Az ökológiai gazdasági csoda c. könyvének címlapján, ill. dr. Georg Winter Nyelvtörők c. verseskötetének címlapján • [11] Sztanojevné Kovács Éva, a KÖVET gazdasági igazgatója, Lontayné Gulyás Mónika, a KÖVET progravezetője és Petrik Ida, a KÖVET igazgató helyettese újszülött babájával [Balatonfüred, 2009] • [12] Harri Moora, az ésszt SEIT programvezetője, Heinz Werner Engel, belga fenntarthatósági guru, Olavi Tammemäe, a SEIT igazgatója, később környezetvédelmi miniszterhelyettes [Tallinn, 2002] • [13] Ludwig Karg, a BAUM AG ügyvezető igazgatója [München, 2009]

ÖTÖDSZÁZAD – BOLDOGULÁS

SZERZŐ: dr. Tóth Gergely főtitkár / KÖVET Egyesület

Kérem a Tisztelt Olvasót, bocsássa meg a személyes hangot és a furcsa áthallásokat, a szerkesztők szubjektív visszaemlékezést kértek a KÖVET eddigi életében szerepet játszó néhány embertől. Őszinte is próbálok lenni, ami néha még nehezebben tolerálható viselkedésforma. Mentségemre szolgáljon, hogy kora hajnal van, éjszaka másképpen ír az ember.

45 éves vagyok, több mint 20 éve dolgozom a KÖVET-nél. Ez a „KÖVET-nél” az alapítás előtti hónapokban így hangzott: „a jövőendő ... Egyesületért”, az utóbbi 8 évben pedig inkább a „KÖVET-nek”, hiszen vidékre költözvén, ez már hivatalosan csak olyan másodállásféle. De sokkal több is annál, összenőttem az egyesülettel, s egy darab a szívemből ott van. Cserébe én is a KÖVET egy darabja lettem. Sokat kellett szerepelnem különböző rendezvényeken, aminek a „tanítós” részét általában élveztem – s úgy éreztem, a helyemen vagyok –, a „reprezentálóst” kevésbé. Sosem akartam diplomata vagy műsorvezető lenni – bár tanár sem. Amikor a rendezvényeink már túl fényesek és profik lettek, néha fanyalogtam emiatt. Vagdalt László barátom, az egyesület előző elnöke ilyenkor azzal viccelődött, hogy már nem kell semmi érdemlegeset mondanom. Elég, ha integetek, mint az idős szovjet pártfőtitkárok, amikor betolták őket egy-egy pártkongresszusra, s – képletesen szólva – lecsatolták őket a lélegeztetőgépről. A „nagy öreg” jelenléte, kitüntetései látványa a lényeg, hiszen „ő még látta Lenint”. Én így fiatalon lettem öreg, ám a szó jó értelmében, s Winter urat – a mi alapítónkat – is jó erőben meg tudjuk mutatni tagjainknak, barátainknak szinte minden évben a konferenciánkon vagy a róla elkeresztelt díj átadásakor. De itt be is fejezem a mauzóleumos hasonlatot.

Az előbb számmisztikáztam egy kicsit. Őt év múlva az egyesület negyedszázados jubileumát ünnepli, én a félszázadost, s a bolygók pályájának kozmikus együttállása, de nem utolsósorban a Gergely-naptár rendületlen pontosságú haladása miatt pont az életem felét töltö(tte)m majd a cégnél. Egyszerűben fogalmazva, a KÖVET 25 éves lesz, én is azóta dolgozom majd ott, s magam az 50-et taposom majd. Persze mindez feltételezi a szokásos üzletmenetet: lesz még KÖVET, nekem lesz még szerepem benne, élek még, nem sodorja el a menekültáradat vagy egy aszteroida kis országunkat/kontinensünket/boly-

góinkat. Nem tudom, mi pontosan Isten terve a civilizációkkal, de én az utóbbi lehetőségeket – természetesen szigorúan szubjektív alapon – kizártnak tartom. Hogy a KÖVET lesz-e még, s én vele/benne, az már kevésbé biztos. Kezdjük az utóbbival. Amikor bekerültem az egyesület megalapítását célul kitűző Szervező Bizottságba, még a diplomám sem volt a kezemben, megtisztelően mégis „SZB tag”-gá, bizalmas munkatársukká fogadtak nálam idősebb, tapasztaltabb, magasabb beosztású emberek. Az egyesület 1995. október 19-i megalakulása után „ügyvezető titkár” lettem, egyedüli alkalmazott. Később a komolyság kedvéért „ügyvezető igazgatóvá” alakította az elnökség a titulusomat, ez a funkció máig is fennáll. Én nagyjából 12 évig töltöttem be, azóta „főtitkár” vagyok – valóban elértem a brezsnyevi magasságot... A KÖVET ugyanakkor jó indulása és hihetetlenül felfutó első 10-15 éve után most kevésbé sikeresnek látszik, mint amilyennek a bolsevik párt tűnt időarányosan. Persze a párhuzam erőltetett, ők csak elméletileg akarták tisztán a szép új világot, gyakorlatilag a legkegyetlenebb eszközöket alkalmazták már a kezdetektől, például a pártfinanszírozásban az 1900-as évek elején. Bognár Károly barátom ösztökélésére éppen Montefiore Az *ifjú Sztálin* című művét olvasom, s bár a címszereplő eddig sem tartozott a példaképeim közé, megdöbbenve értesültem bankrabló, terrorista, zsaroló és kalóz ifjúkoráról – persze mindezt a „szent cél” érdekében.

Ám ha a KÖVET anyagi és fejlődésbeli megtorpanásáért csak a külső körülményeket hibáztatjuk, s magunkat ártatlan, tiszta vértanúknak tüntetjük fel, az merőben bűnös ön- és közáldatás. Évek óta teszem fel magamnak ugyanazon kérdéseket: jó volt-e otthagynom Budapestet Keszthely kedvéért, a KÖVET operatív vezetését a vidéki egyetemért, nem kellett volna-e leköltöztetnem a titkárságot, vagy épp ellenkezőleg: lemondani teljesen, és új, másként gondolkodó főtitkárt választani. Jól választottam-e meg utódaimat, tudtam-e őket motiválni és segíteni, vagy elnyomtam és -nyomom a kreativitásukat. Ugyanez igaz a titkárság jelenlegi és volt alkalmazottaira, hiszen a nehézségek sajnos lelki töréseket, kapcsolatbeli szakadásokat, de elhidegüléseket is jelentettek. Nem mindig tudtuk méltósággal eltűrni a sorsunkat és összefogni

a rosszban, sokszor egymást hibáztattuk, bűnbakot kerestünk, szeretet-energiáink valami másnak adták át a helyüket. Nem tudom, visszafordítható, újragombolható-e mindez. Már megbékéltem, hogy válaszokat talán sosem kapok, hitem szerint csak halálom pillanata után fogom színről színre látni az igazságot a maga ragyogó fényében.

De legyünk egy kicsit vidámabbak, szinte már olyan ez az írás, mintha a kriptafedél lecsukása előtt pötyögtetném és küldeném ki gyorsan, mielőtt a kőlap végleg elzárja a wifit. Erős meggyőződéseim, hogy – a bolsevik párttól eltérően – alapjában hűek tudtunk maradni értéinkhez és küldetésünkhöz, tagjaink bizalmát továbbra is élvezzük, új cégek lépnek be, átmeneti anyagi nehézségeink után fiatal, energikus, tehetséges munkatársakban sem lesz hiányunk. Sőt: a KÖVET sikerre véleményem szerint hitelességünk mellett annak köszönhető, hogy folyamatosan meg tudtunk újulni az állandóságban. Az utóbbi, a fenntartható fejlődés, az előbbi, a környezettudatos vállalatirányítás, a mély CSR és majd a fenntarthatósági közgazdaságtan.

S éppen a fenntarthatósági közgazdaságtan nál lebegnek a szívemben a legnagyobb kérdőjelek. Nem vágtuk túl nagy fába a fejszénket? Megvalósítható egyáltalán a paradigmaváltás? Ha igen, sőt már megvalósulóban van, hogyan lehetséges, hogy pont mi maradunk le róla? Az írást nagyjából itt kell félbehagynom, közeledik a reggel a maga feladataival. Egy újabb nehéz nap, ahol feleségemmel együtt helyt kell állnunk: szállítani a gyerekeket az óvodától az iskoláig, dolgoznunk hivatalban és egyetemen, rendben tartanunk kocsit, házat s főleg négy kamasz és az óvodás lelkivilágát. De egy gyönyörű nap is, csodálatos feladatokkal s erővel hozzá. Azért imádkozom, hogy a KÖVET-et is ilyen csodálatos felelősségtudat töltse el újra, ismét tisztán lássuk küldetésünk fontosságát. Hogy olyan ügyesen, kitarthatóan teljesítsük, mint maga James Bond. De ha félreértem a dolgot, és túldimenzionálom magunkat, bocsássa meg az Úr, s az Ő akarata legyen meg, ne az enyéim!

Kedves KÖVET!

DR. KEMÉNY TAMÁS, az Iparfejlesztési Közalapítvány nyugdíjas igazgatója

Kedves KÖVET!

„El se hiszem, hogy már 20 éve annak, hogy egy INEM-rendezvényen megismerkedtem Georg Winterrel és tevékenységével. Örömmel mondhatom, azóta is sok alkalommal bizonyította, hogy tiszta szándékú ember és elkötelezett harcosa a Föld megmentésének. 60 éves aktív tevékenységem alatt alig találkoztam hasonló kaliberű emberrel, akinek lelkesítő közelsége energiát sugároz mindnyájunknak. Nagy ajándéka az életemnek, megismerhettem, és hogy sok év múlva elsőként én vehettem át a róla elnevezett Dr. Georg Winter Életműdíjat.

Ugyanezen a rendezvényen feltűnt egy Tóth Gergely nevű nagyon aktív fiatalember, akivel hamar barátságot kötötünk, és néhány hasonlóan lelkes társunkkal együtt megalakítottuk a KÖVET Egyesületet.

Azóta sok küzdelem és siker kísérte munkánkat, számos kiváló ember csatlakozott hozzánk. Nekem mindig ünnepnap volt a KÖVET rendezvényein részt venni. Azt viszont öreg fejjel sem tudom megmagyarázni, hogy amikor a történelem bebizonyította, áldozatos tevékenységek mennyire fontos, és céljaitok egybeesnek a bolygónk megmentésére irányuló nemes mozgalmakkal, miért kell mindig ellenszélben dolgozni.

De annál forróbb a siker, annál értékesebb az együtt átélt 20 év, amelynek mindnyájan részesei voltunk és remélhetőleg a jövőben is leszünk. Köszönöm nektek, és szeretettel gratulálok!”

Tamás

„Ha a KÖVET-re gondolok, akkor a saját szakmai pályafutásom jut eszembe. Ugyanis amikor fiatal mérnökként megkezdtem a munkám a Budapesti Erőműnél, akkor a BERT már KÖVET-tag volt. Mindig azt mondom, hogy én a BERT-nél lettem szakember, és bizony ennek szerves része volt a KÖVET. A hosszú évek alatt rengeteg KÖVET-programon vettem részt, hol hallgatóként, hol szakemberként, hol pedig előadóként. Ebből a folyamatból, kapcsolatból rengeteget tanultam, ezért amikor az utóbbi években nehéz helyzetbe került a KÖVET, én rögtön segítő kezet nyújtottam, mert azt gondolom, hogy egy ilyen szervezetre szükség van az iparban, és nem szabad csak úgy elengedni. A KÖVET-nek küldetése van! Köszönettel tartozom mindazoknak, akik az elmúlt húsz évben a KÖVET-nél dolgoztak, hiszen ők nem csak egy szervezet munkatársai, ők az egész magyarországi iparágat képviselik.”

Major Balázs

környezetvédelmi felelős, Budapesti Erőmű Zrt.

„Az egyik legrégebbi KÖVET-tagvállalat környezetvédelmi szakembereként nagyon szimpatikus számomra, hogy a KÖVET nem egy nyereségorientált cég, hanem a kormányzattól és érdekcsoportoktól függetlenül működő, kiemelten közhasznú környezetvédelmi szervezet. Egyértelműen a szakmaiságra koncentrál, miközben szolgáltatásokat nyújt, gyakorlati programokat szervez a fenntartható, kisebb környezeti terheléssel járó vállalati működés elterjesztése érdekében. Vállalatunk számára a tagság számtalan előnnyel jár: üzemlátogatások lehetősége, elsőbbség a programokban való részvételnél, közös projektek kidolgozása, ingyenes vagy kedvezményes részvétel szakmai konferenciákon és rendezvényeken, kedvezményes és egyedi képzések lehetősége, hazai és nemzetközi szakmai kapcsolatok fejlesztése.”

Barkóczy Gábor

EHS környezetmérnök, ALCOA-KÖFÉM Kft.

A kapcsolat, az együttműködés egyre mélyült

VAGDALT LÁSZLÓ vezető környezetmenedzser / Audi Hungaria Motor Kft. /
a KÖVET Egyesület korábbi elnöke

„A KÖVET-tel az Audi Hungariához történt belépésem, azaz 1999 óta vagyok kapcsolatban. Ekkor ismertem meg Tóth Gergely barátomat. A kapcsolat, az együttműködés egyre mélyült, s így találkozásaink gyakorisága is növekedett. 2005-ben kért fel Gergely arra, hogy vállaljam el az elnöki szerepkört. Nagy megtiszteltetésként éltem meg ezt a nem várt felkérést.

Mikor hivatalba léptem, elhatároztam, hogy nem az alapszabályban rögzített, lényegében szimbolikus és reprezentatív szerepet fogom felvenni, hanem aktív alakítója leszek az egyesület életének. Ez a korábbiakhoz képest új megközelítés volt.

Úgy éreztem, hogy én egy szimbolikus és reprezentatív szerepkört személyiségemből adódóan nem is tudnék hitelesen képviselni.

Két elnöki ciklusom során kiváló emberekkel ismerkedhettem meg, s dolgozhattam együtt. Igaz ez a titkárság akkori munkatársaira és az elnökségi tagokra egyaránt. Igyekeztünk, hogy a titkárság és az elnökség munkája összhangban legyen egymással, amelynek záloga a folyamatos kommunikáció közöttük.

Az elnökség esetében rendszeressé tettük az elnökségi üléseket, ahol a stratégiai döntéseket hoztuk meg. Szép és sikeres nyolc éve volt ez a KÖVET-nek. Sok új vállalat ekkor lépett a tagjaink sorába, ekkor változtattuk meg az egyesület nevét és alapszabályát, és ekkor tettük le a stratégiai

tervezés intézményének alapjait. Ehhez az időszakhoz köthető a Dr. Georg Winter-életműdíj megalapítása, mely máig az egyik, talán egyetlen rangos életműdíj a környezetvédelem területén.

Külön szeretném kiemelni, hogy 2009-ben érte egyesületünket az a megtiszteltetés, hogy alapító gazdánk, az INEM az elnökségünkből választotta ki egyik alelnökét. Szintén ennek a nyolc évnek a sikere volt, hogy tagjai lettünk a CSR Europe-nak és a Global Footprint Networknek.

Mindezek, a teljesség igénye nélkül felsorolt sikerek egy csapat [titkárság és elnökség] jó együttműködésének, a tudatos tervezésnek, a professzionális kommunikációnak és az egyes szerepek világos definiálásának volt köszönhető. No és természetesen annak a belső hajtóerőnek és motivációnak, ami mindenkiben ott munkált, és vitt minket előre.

E helyen is köszönetet szeretnék mondani Gergelynek, aki felkért az elnöki szerepre, valamint az akkori elnökség és titkárság minden tagjának! Életem nagyon szép időszaka volt ez, amelyet megkoronázott, hogy megismerhettem Winter urat.

A jelen és a jövő kapcsán sok sikert és örömet kívánok minden érintettnek, aki a KÖVET továbbépítésén dolgozik! Jómagam mint az INEM alelnöke továbbra is segíteni, támogatni fogom a KÖVET-et. Mindezt örömmel teszem, mert tudom, hogy fontos küldetést teljesít.”

„Majdnem a kezdetektől, 1997 februárjától a vállalkozásom tagja a KÖVET Egyesületnek. Kevés egyesületet ismerek, amelyik megérte a húsz évet. Azt hiszem, a KÖVET a hasznos szakmai információknak, a magas színvonalú szakmai munkának köszönheti eredményeit, elismertségét. Törvényszerűnek tartom, hogy ugyanazokból a számokból mást lát a közgazdász és mást a mérnök. Az egyesületen belül ez mindig nagyon eredményes és konstruktív vitához vezetett, a véleménykülönbség soha nem süllyedt a személyeskedés szintjére. Nagyon hálás vagyok azoknak az embereknek, akiktől sokat tanultam, sokukkal szinte barátiba hajló kapcsolatot sikerült kialakítani. Köszönöm, hogy közétek tartozhatok!”
Zachár János, az ECO-Invest Kft. ügyvezető igazgatója

A KÖVET 20 éves lett

KEREKES SÁNDOR elnök / KÖVET Egyesület

„A KÖVET húszéves lett. Ha férfi volna, Magyarországon már nagykorú lenne, de Amerikában még nem szolgálnák ki a kocsmában. A »zöld szervezetek« között a húsz év szinte matuzsálemi kor. Szervezetek jönnek létre és tűnnek el, sokszor anélkül, hogy a civil szféra észrevenné létezésüket. Lehet, hogy szakmánk sajátossága ez, hiszen alapvető fogalmakon is vitatkozunk évtizedeken keresztül, és az álláspontok közeledése alig érzékelhető. A zöld gondolat képviselő általában karizmatikus emberek, akiknek elvi szilárdsága néha megakadályozza a szervezetek működőképessége szempontjából fontos kompromisszumok megkötését. Örömteli dolog a mai, túlságosan is »símulékony« világban ilyen emberekkel találkozni, de »jaj« a szervezeteknek, amelyekben összejön néhány szilárd jellemű és a világról határozott elképzelésekkel rendelkező ember. Az ünnepi megemlékezésben nem illik negatív példákat emlegetni, pláne nem azért, hogy velük összehasonlítva emeljük ki a KÖVET erőseit. A KÖVET alapítói húsz éve egy fiatal, karizmatikus és ambiciózus emberre bízták a szervezetet, és jól tették, mert a »motor« szerepében azóta többször is történt változás, de a szervezet értékrendjében és a működés ritmusában alig érzékelhető törés, és pláne nem érzékelhető az induláskor vállalt elvek feladása.

Véletlennek tűnhet, hogy Tóth Gergő és Georg Winter a kezdetekkel találkoztak. A Winter-könyvet tekinthetnénk a KÖVET ars-poeticájának is. Winter 1998-ban, a KÖVET segítségével magyarul is kiadott könyve nagyrészt arról szól, miért érdemes és hogyan lehet olyan vállalatirányítási gyakorlatot kialakítani, amelynél a »szívárgások«, a felesleges anyag- és energiahasználat, a károsanyag-kibocsátások minimálisak, vagyis arról, hogyan lehet megfelelni, és miért érdemes gazdasági értelemben is megfelelni az »elvárható gondosság elvének«.

1977-ben Magyarországon még csak két vállalatnak volt ISO 14 000 szerinti tanúsítása. A Winter-könyv volt talán az első kiadvány Magyarországon, amelyiket vállaltveze-

tők is elolvastak, és amelyik el tudta hitetni az üzleti szféra képviselőivel, hogy a környezetvédelem nem átok, hanem inkább lehetőség, amiből profitálhatnak, és amiből erkölcsi tőkét építhetnek.

A tanúsítás sikerénél is fontosabb talán, hogy a különféle gazdasági kamarák, illetve szakmai szervezetek programjaiban egyre nagyobb teret kap a környezetvédelem. Az ipari szervezetek szemlélete jól tükrözi a világban is tapasztalható fejlődést. Míg húsz évvel ezelőtt a környezetvédelmet a magyar vállalatvezetők nagyrészt fenyegetettségnak tekintették és a reaktív környezetvédelem volt a jellemző, addig napjainkban egyértelműen érzékelhető az átmenet a megelőző, proaktív környezetvédelem felé. Egyre többen látnak üzleti lehetőséget a környezetvédelemben, és nem csak a multinacionális cégek külföldi vezetői.

A zöld mozgalmak képviselőit, akiket korábban »ellenségnek« tekintettek, ma már egyre inkább partnernek tekintik, majdnem úgy bánnak velük, mint ahogy eddig csak a »vevőkkel« volt szokás. Lassan a gazdaságban létrejönnek a környezetbarát ipar »zöld« szakmai szervezetei, nemzetközi analógiát használva, kialakulóban van a »zöld üzleti hálózat«.

Mindezek azt mutatják, hogy az intézményi infrastruktúra kialakulófélben van, ami fontos feltétele annak, hogy a reményeink szerint beinduló gazdasági fejlődés környezeti értelemben is megfeleljen a fenntartható fejlődés elveinek. Ezeknek az elveknek az elterjesztésében Tóth Gergely a »Valóban felelős vállalat« című könyvével, a KÖVET Hírlévelnek szerzői a tapasztalatok széleskörű elterjesztésével váltak fontos szereplőivé. A KÖVET műhelyében sokan megfordultak és szervezetek tapasztalatokat. Ők azok, akik ma vállalati környezetvédelmi, fenntarthatósági vagy éppen CSR vezetőként dolgoznak a magyar gazdaságban és segítik annak »zöldebbé« tételét.

Gratulálok a huszadik születésnaphoz, és örömömre szolgál, hogy részese lehetek az ünnepnek!”

Húsz év nagy idő...

KAPUSY PÁL fenntartható fejlődés vezető / MOL-csoport

„Húsz év nagy idő, például én éppen húsz évvel ezelőtt váltam nagykorúvá. Sőt, számomra elég távolinak tűnik már az is, amikor a KÖVET-et vezettem, immár majdnem 10 éve... Ugyanakkor még mindig eltölt a jó érzés, ha erre az időszakra gondolok.

Külföldről, illetve egy informatikai projektekkel foglalkozó vállalkozásból csábított vissza Tóth Gergely, majd hamarosan megkaptam a bizalmat, és a szervezet ügyvezetését én vehettem át. A vízióm az volt, hogy egy professzionális, hatékony és átlátható módon működő szervezetté fejlesszem tovább. Az első időszakban egy új, projektalapú működést hoztunk létre, mely letisztázta a feladat és felelősségi köröket, bevezettünk egy kontrolling rendszert, hogy a pénzügyi tervezés megalapozottabbá váljon, illetve megpróbáltam az elnökséget is jobban bevonni a működésbe, ezért havonta küldtünk jelentést az eredményekről. De a legbüszkébb a

csapatra voltam, és vagyok is a mai napig. Számos HR-eszközt vezettünk be »kicsiben«: egyéni teljesítményértéklés, elégedettségi felmérés, 360 fokos felmérés, tudástérkép, csapatépítés, egyéni fejlődési terv. Ennek eredménye, hogy a korábbi fluktuáció szinte nullára csökkent. A régi kollégák azóta remek cégeknél, jó pozícióban dolgoznak. Elindítottam egy stratégiai tervezési folyamatot, annak érdekében, hogy tisztázzuk a KÖVET igazi küldetését, és a tevékenységet a tagság érdekeinek rendeljük alá. Az élet úgy hozta, hogy bár ezt a folyamatot már nem tudtam végig vinni, a karrierem és személyes fejlődésem szempontjából tökéletesen alakultak a dolgok, hiszen két év után az ország egyik vezető vállalatához kerülhettem.

Ennyi év távlatából is büszkén tekintek vissza, és ezúton is köszönöm minden érintettnek az akkor kapott támogatást, türelmet, bizalmat.”

„Amikor 20 évvel ezelőtt egy kedves – akkor azt hittem, naívan lelkes – fiatalember eljött a Magyar Gyáriparosok Szövetsége Környezetvédelmi Bizottságának ülésére, és elmondta, mit tervez, azt gondoltam: tervnek szép, de nem ismeri a rögvalóságot.

Szerencsére nem lett igazam. Azóta nemcsak egyetemi oktató és többszörös apa lett Tóth Gergőből, de egy tiszteletre méltó intézmény lett a KÖVET-ből.

Tiszteletre méltó, mert nem írtak „kilóra” tanulmányokat, nem lettek a zöld ügy váteszei – de szolgálták a jó ügyet.

Tanították a társadalmat az IPPC jelentésére, megmutatták, mitől zöld egy iroda, értékelték, validáltak zöld jelentéseket. Szaktudással, meggyőződéssel, elkötelezettséggel, elkerülve a változó politikai kurzusokkal a bizonytalan kimenetű, túl szoros barátságot.

Hajrá, KÖVET, csak így tovább!”

Ódor Erzsébet

a Chinoin Zrt. újpesti gyáregységének környezet-, egészség- és munkavédelmi vezetője

„Amikor 1999-ben kapcsolatba kerültem a KÖVET-tel, úgy gondoltam, ez csupán egy tanácsadó szervezet a sok közül, és az ISO 14001 barométeren kívül nem lesz sok haszna a munkámról és a vállalatunkra.

A megkezdett közös munka ezt a gondolatot felülírta, és környezeti, illetve fenntarthatósági rendszerünket a KÖVET által biztosított irányelvek alapján fektettük le és építettük fel, aminek az eredménye hazai és nemzetközi szinten egyaránt megmutatkozik. A KÖVET számomra nem egy szerződő fél, hanem családtag.”

Vízy Antal

munka- és környezetvédelmi vezető, DENSO Gyártó Magyarország Kft.

Egy híján 20...

BODROGHEGYI CSABA működésirányítási vezető / Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.

„A szólásmondásról jutott eszembe, hogy én lennék a »másik, aki egy híján 20«. Ugyanis 1996-ban, még az SGS Hungária üzletágvezetőjeként lettem KÖVET-tag és lelkes aktivista. Hacsak lehetett, részt vettem a rendezvényeken, mert friss, sokszor formabontó és leginkább őszinte volt a légkör, ahol a formalitások megmaradtak a szükséges és még kellemes szinten. A környezetvédelmi szakmát máshogyan fogta meg a Gergely vezette csapat: kreatív, újító volt akkor is, ha ők találtak ki egy új módszert, vagy ha külföldről hoztak mintát, ötletet, jó gyakorlatot.

2005-től egy olyan elnökség tagja lettem, amely baráti társaságként is összekovácsolódott. Volt, hogy egyikünk családi házában jöttünk össze, vagy többnapos »fenntarthatósági együttlétre« vonultunk el. Lendületes, eleven időszakként él az emlékeimben ez a néhány év.

2008-ban ért a felkérés, hogy üljek át az ügyvezetői székbe. Mivel Gergely már nem először győzködött – ezúttal Vagdalt László akkori elnökkel megerősítve, aki később is végig támogatott – és magam is úgy éreztem, hogy szakmai pályámnak jót tesz a váltás, ezért elvállaltam. 2014-ig életem nagyon intenzív hat éve zajlott: ez rengeteg új élményt, tapasztalatot jelentett. A mai divat szerint a »kihí-

vás« szót is el kellene helyeznem ezen írásban, de inkább világosan fogalmazok: sok teendővel, számos vállalati és külföldi kapcsolat karbantartásával, rendezvények, események sorozatos menedzselésével teltek a KÖVET-munkatársak serény munkanapjai. Megtapasztaltam, hogy a KÖVET Titkárságban hatalmas tudás halmozódott fel a környezetvédelem, fenntarthatóság, CSR témákban, sőt olyan gyakorlatias teendőkben is, mint a projektek megvalósítása, rendezvényszervezés, kiadványszerkesztés, marketing vagy versenyek lebonyolítása. Hálás vagyok a Gondviselőnek ezért a lehetőségért, amely intenzív élményeket jelentett az életemben a megpróbáltatásokkal együtt, ami minden nagyszerű dolog kísérője.

2014-ben megragadtam egy lehetőséget, amely nyugodtabb, biztosabb megélhetést ígér, és eljöttem a KÖVET-től. A felhalmozódott tudásommal és tapasztalatommal immár egy állami tagvállalat vezetőségébe kerültem. Hál' Istennek teendőim itt sem mentesek a környezettudatosságtól, van lehetőségem ebben is buzgólkodni.

A KÖVET működési környezete, lehetőségei alaposan megváltoztak az évek folyamán, de bizakodom, hogy most is megtalálja a korhoz illő hivatását, funkcióját.”

„Egyetemem végén, 2000-ben találkoztam először a KÖVET-tel és Gergővel. Útkeresésemet végképp eldöntötte az a gyakorlati munka, amit itt megismerhettem és mondhatom, megszerettem. Az évek során nagyon jó vállalatokat és főképp elkötelezett, felelős embereket ismertem meg a vállalatoknál. Persze találkoztunk olyanokkal is, akik a környezet védelmét felesleges idő- és pénzpocsékolásnak gondolták. Próbáltuk őket is meggyőzni, de idővel ők nem is maradtak meg a KÖVET berkeiben. Számtalan képzés, konferencia, ökotérképezés, zöld iroda, vállalati program és nemzetközi projekt részese lehettem az elmúlt évek alatt, amiből minden alkalommal én magam is sokat tanultam. Ezen túl ami számomra a KÖVET igazi arcát vagy lelkét jelenti, az a hatvan-egynéhány elkötelezett, lelkes, a jó mellett elszántan kiálló KÖVET-munkatárs, akik az elmúlt 20 évben megfordultak a KÖVET-nél. A KÖVET nekik is köszönheti, hogy azzá lett, ami.”

Herner Katalin
projektvezető, KÖVET Egyesület

Béke, szépség, teljesség

BOGÁRNÉ KÁROLY ügyvezető igazgató / KÖVET Egyesület

„Ferenc pápa írja a közelmúltban magyarul is megjelent Laudato Si’ [Áldott légy] kezdetű enciklikájában: »Sosem bántottuk annyira közös otthonunkat, és sosem okoztunk neki annyi sérülést, mint az utóbbi két évszázadban. De arra kaptunk meghívást, hogy az Atyaisten eszközei legyenek abban, hogy a bolygónk olyan legyen, amilyennek ő megálmodta, amikor megteremtette, és megfeleljen az ő tervének, amellyel békét, szépséget és teljességet akar adni neki.«

Béke, szépség, teljesség – ebben a három szóban benne foglaltatik minden, ami fontos az embernek, aminek megteremtésére érdemes törekedni rövid földi utazásunk során. Hogyha azonban körülnézünk a világban, akkor sok helyen és helyszínen egyáltalán nem ezt látjuk magunk körül: számos országban, régióban háborúk dúlnak, a szépséget feláldozzuk a funkcionalizmus és kommercializmus oltárán, a teljességet pedig apró részekre szaggatva igyekszünk elhitetni magunkkal, hogy így is lehetünk boldogok. Béke, szépség, teljesség – aki ezekre törekszik, arra könnyen rásütik, hogy idealista, nem e világra való, élehetetlen. Pedig elegendő lenne kinyitni a szemünket ahhoz, hogy lássuk, hová vezetett és még hová fog vezetni a realizmus, az evilágiság, a lapos tekintetű életrevalóság.

Húsz évvel ezelőtt a KÖVET arra vállalkozott, hogy a maga eszközeivel igyekszik egy kicsit jobbá tenni a világot. Tóth Gergely biztosan nem örül annak, hogy most dicsérni fogom, de vállalom a következményeket. Szóval Tóth Gergely világjobbító szándékai és mély hite adta és adja meg ma is a szervezet alaphangját. És ahhoz, hogy a KÖVET megérje a 20. évét, szükség volt az ő sámsoni erejére, amelyet a kívülállók időnként erőszakosságként éltek és élnek meg. Idővel természetesen sikerült maga köré gyűjtenie hozzá hasonlóan gondolkodó és hasonlóan elkötelezett embereket, de az ő víziói nélkül a KÖVET ma is csak egy hivatal lenne.

Természetesen voltak és vannak konfliktusok is a szervezeten belül, az emberek között, amint erre Gergő is utal az e mellékletbe adott írásában. De mi sem vagyunk szentek, a mi ereinkben is vér folyik, és nem mindegyikünk született jámbor. Az összecsiszolódás során pedig még egy civil szervezetnél is pattognak a szikrák.

Nem vagyok jó, nem tudom, mi lesz a KÖVET-tel 20 év múlva, sőt azt sem tudom, mi lesz holnap. Csak azt tudom, hogy a KÖVET október 19-én betöltötte a 20. életévét, és ez alatt a két évtized alatt sok jó embernek volt munka- és találkozóhelye, és sokat tett azért, hogy a világ egy kicsit békésebb, szebb és teljesebb legyen.”

„Emlékeim szerint az első találkozásom a KÖVET-tel akkor történt, amikor újrafeldolgozott papír után kutattam az irodáink számára. Gyors és használható segítséget kaptam tőletek. Hasznos segítő hozzáállásokat azóta számtalanszor nyomonkövettem a közös munkáink alkalmával. Itt KÖVETkezhetne egy lista arról, miben is segítettetek eddig. Helyette álljon itt egy nagy köszönet a munkátokért! Most pedig lássuk a KÖVETkező húsz évet!”

Jóri Zoltán

Head of ESH Department, ESH manager for BU Conveyor Belt Group, ContiTech Rubber Industrial Kft.

„>>Ha nem tetszik a közösség, amiben vagy, tedd jobbá!<<

Nekem ez a mondat jut eszembe a KÖVET-ről. Töretlen kitartással, őszintén, hitelesen és eredményesen dolgoznak egy fenntartható világért. Az eddig együtt töltött 15 év alatt sokat tanultam, sokat kaptam tőletek. Köszönöm, KÖVET!”

Dr. Ostorházi László

vállalkozási ügyvezető igazgató, Ostorházi Bevonattechnika Kft.

„HISZEK AZ ÖSSZEFOGÁS EREJÉBEN”

SZERKESZTETTE: Bíró Imola / KÖVET Egyesület

Handó János fordultatos életrajzát olvasva, számos kérdés merül fel az emberben. Közgazdászként végzett, multicégnél keményen dolgozott, majd mindent otthagyva, feleségével világkörüli útra indult. Most pedig a számos díjjal büszkélkedő Katica Tanyát működteti Patcán, a Zselic szívében. A vele készített interjúból, reméljük, kiderül, mi az igazán fontos számára.

Hogyan, miért így következtek egymás után életének állomásai?

A 90-es évek elején nyílt ki Magyarország, ekkor voltam egyetemista. Sikertől egy ösztöndíjat megszereztem, és egy évet tölthettem Londonban. Amellett, hogy a szakmai angol nyelvet is elsajátítottam, és MBA-diplomát szereztem, a világot is kezdtem máshogyan látni. Egyébként Angliából ered a Katica Tanya ötlete is.

A szigetországból hazatérve egyenes út vezetett a multik világába, hiszen az országba beözönlő külföldi vállalatok részéről óriási kereslet volt akkoriban a nyelvet beszélő fiatal közgazdászok iránt. Az nagyon hamar kiderült, hogy az igazi erősségem a projektvezetés: legyen egy cél, érzük azt el, aztán jöhet a következő.

Nekem sosem volt munkaidőm, csak munkám, amit el kellett végezni. Sosem az órát néztem, hogy mikor jár le a munkaidő, hanem a tökéletes eredmény volt a cél. Ha az megvolt, akkor hazamehettem. A majd 20 évnyi projekt munka során kialakult bennem egy szigorú mérce, s nagyon eredményorientált lettem: nem az számít, hogy hány órát töltöttél egy munkával, hanem az, hogy elérted-e a kitűzött célt.

Célok nélkül az élet csak egy álmodozás, a cél és annak elérése teszi bele a boldogságfaktort. A világkörüli utat is egy cél vezérelte: megismerni az ismeretlent. Számomra a pénz sosem volt cél. A multivilágban dolgozni azt is jelenti, hogy még több munkáért kapsz még több pénzt. A még több pénzből tudsz nagyobb autót, több ruhát és még több kacsatot vásárolni, de az időnk limitált. Azaz a pénz mennyisége nem váltható át valódi önmegvalósításra.

Fontos szempontnak tartja a fenntarthatóságot egy üzleti vállalkozásban?

Feltétlenül. Véleményem szerint minden felelős vállalkozásvezetőnek azzal a gondlattal kell azonosulnia, hogy amit és ahogyan tesz, azzal az unokája javát szolgálja-e. És ez a „jav” nem a pénz mennyisége, hanem például a tiszta víz vagy a biztonság.

Honnan jött a Katica Tanya ötlete? Kivel dolgozott együtt a megvalósításán?

Angliai tanulmányaim során láttam több olyan farmot, amelyet turistaközponttá alakítottak. Akkoriban – 1992-öt írtunk – Patcán még 25 tehén járt a legelőre. 10 évvel később azonban már tyúkot is elvétele lehetett csak látni.

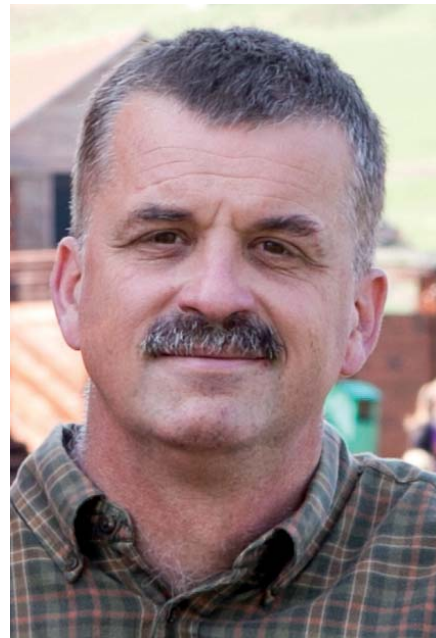
Egy természetközeli, hagyományainkat interaktívan megőrző tanyáról álmodtunk. Az első években az állatokra koncentráltunk, aztán rövid idő alatt rájöttünk, hogy csak az állat és a velük való munka bemutatása kevés, ekkor kezdtünk el attrakciókat fejleszteni.

Feleségemmel, Eszterrel és a folyamatosan növekvő számú munkatársaimmal együtt működtetjük és fejlesztjük a Katica Tanyát.

Mi a fejlesztések alapja? Milyen tervei vannak, milyen ötleteket szeretne még megvalósítani?

A fejlesztéseinket nagyon szigorú fejlesztési stratégia irányítja: csak olyan attrakciót fejlesztünk, amely nem fogyaszt energiát, vagy ha mégis, akkor azt saját magunk állítjuk elő megújuló forrásból.

Ötletből a következő 100 évre elegendő van, csak legyen hozzá egészség és forrás, hogy meg is valósulhassanak. A cél, hogy minden évben valami újjal gyarapítsuk a szolgáltatásainkat.

2014-ben az Ablakon Bedobott Pénz Program keretében Környezeti Megtakarítási KKV különdíjat kaptak. Megéri befektetni a környezetvédelmi berendezésekbe/intézkedésekbe?

Mi a „környezettudatosságba” történő beruházást hosszú távon megtérülő beruhásként kezeljük. Nem számolunk NPV-t és IRR-t. Sokkal fontosabb mérőszám például, hogy hány család megy haza úgy, hogy komolyan elgondolkodik a napelemek vagy napkollektorok telepítésén vagy azon, hogy legközelebb PET-palackkal és papírcsomaggal térnek vissza, mert mi azt is elfogadjuk a belépőjegy részeként.

2015-ben a CSR Piacon kaptak Valóban Felelős Vállalat díjat szintén a Katica Tanya tulajdonosaként. Mit jelent az Ön számára valóban felelősnek lenni? Ezzel kapcsolatban mit vár el a munkatársaitól, ügyfeleitől, üzletfeleitől?

A valóban felelős vállalat számomra egyet jelent a tudatos fogyasztás, a tudatos erőforrásgazdálkodás és a tudatos hulladékkezelés hármásával. Azaz a beszerzéseinktől a szolgáltatási folyamatainkig a minimális környezetterhelés a vezérelv.

[folytatás a 27. oldalon]

GONDOLATOK

világunk jelen állapotáról II.

SZERZŐ: Hajdu Zoltán / SOLTUB Kft.

Élelmiszer- termelés

Amint írásunk első részében bemutattuk, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar az öt legnagyobb ÜHG-kibocsátó ágazat közé tartozik. Az élelmiszer-termelés a jövőben minden bizonnyal növekedni fog, ezért várhatóan emelkedik az ágazat kibocsátása is, a szemétként dobott élelmiszerekhez kapcsolható kibocsátással egyetemben. Becslések szerint az Európában kidobott kb. 100 millió tonna élelmiszer évente 190 millió tonna szén-dioxid-egyenérték [CO₂e] kibocsátásához vezet [2013-as adat]. Minden intézkedés ellenére 2020-ban már 126 millió tonna élelmiszert fogunk elpazarolni. A hazánkra vonatkozó adatok 184 kg/fő hulladékról szólnak. Ennek kétharmada a termelés és feldolgozás során keletkezik, egyharmada pedig a fogyasztáskor. Hazánk megelőzi Spanyolországot, Olaszországot, Németországot. A hulladéktermelő versenyben a vezető helyet Hollandia [550 kg/fő felett] és Belgium [400 kg/fő felett] foglalja el.

A pazarlás okai nem mindig ugyanazok. Az iparosodott országokban leginkább a piaci értékesítéskor és a fogyasztáskor történik, míg a fejlődő országokban a korai szakaszokban [pl. a hűtési, tárolási lehetőségek hiánya miatt]. Az európai 190 M t CO₂/év kibocsátás megoszlása a következő: az élelmiszeriparban 64 M t CO₂/év, a háztartási fogyasztásban 86 M t CO₂/év, az egyéb területeken 40 M t CO₂/év. A kb. 30%-nak megfelelő el nem fogyasztott élelmiszer előállítás miatt 40–45%-kal több öntözővízre van szükség, ami tovább növeli a környezeti terhelést. Nem említettük a környezeti externáliákat, pl. a hulladékok területfeltöltési, égetési, szállítási és kezelési költségeit. Brit adatok szerint a területfeltöltés költsége 112 euró/t, a komposztálása 55 euró/t, a biogáztelepen való hasznosítása pedig 50 euró/t.

A nem megfelelő kommunikáció szintén hozzájárul az el nem fogyasztott élelmiszerek

menyiségének növekedéséhez. Egy a fogyasztók tudatosságát felmérő EU-kutatás szerint [SEC[2011]469] a megkérdezettek 18%-a nem érti a „minőségét megőrzi” kifejezést. Ezért fontos volna, hogy a termékforgalmazásért felelősek magyarázatot fűzzenek a címkén szereplő dátumokhoz [„minőségét megőrzi”, „szavatossági idő” „fogyasztható”], hogy ezzel is csökkentsék a pazarlást.

A környezeti terhelés mérése: környezeti lábnyom

Mielőtt 2013-ban az EU megjelentette volna a zöld termékek egységes piacának kialakítására vonatkozó dokumentumát – COM [2013]196 –, neves tanácsadó cégekkel számos tanulmányt végeztetett. Többek között arról, hogy mi számít zöld terméknek, illetve zöld szervezetnek, milyen módszerek/ eljárások állnak rendelkezésre a környezeti teljesítmény mérésére és osztályozására, miben hasonlítanak, és miben különböznek ezek a módszerek, mennyire befolyásolja azok alkalmazása az áruk szabad mozgását az EU-n belül, miért alacsony a fogyasztói bizalom a zöld termékekkel szemben. A szakemberek tudatában voltak annak, hogy a lábnyom mérésén alapuló módszerek száma gyorsan növekszik [pl. karbonlábnyom, vízlábnyom], és egyre szaporodnak az állami és magánszektorbeli kezdeményezések is. A különböző módszerek alkalmazása jelentős költségekkel jár a vállalkozások számára, különösen, ha különböző címkézési és hitelesítési feltételeket is alkalmaznak. Megjegyezzük, hogy az alacsony karbonkibocsátású áruk és szolgáltatások piaca [amely a zöld termékek teljes piacának csak egyik szegmensét jelenti] a számítások szerint 4,2 billió eurós globális piac, amelyből az EU 21%-os részesedést tudhat magáénak.

A kidolgozott új, egységes környezeti terhelést számszerűsítő eljárás a környezeti lábnyom [environmental footprint] nevet

kapta, amelyet termékekre és szolgáltatásokra [product environmental footprint – PEF] valamint szervezetekre [organisation environmental footprint – OEF] dolgoztak ki. A kidolgozáskor figyelembe vették a korábban létező minősítő rendszereket/szabványokat, mint az ISO 14025, ISO 14040, ISO 14044, PAS 2050, BP X30-323, valamint a World Resource Institute [WRI] és a World Business Council on Sustainable Development [WBCSD] által 2011-ben megjelentetett GHG Protocolt. Leginkább az utóbbi módszertan alkotja az új EU-rendszer alapját. Az említett rendszerekben közös elem az életciklus-elemzés [life cycle assessment – LCA] alkalmazása. A módszertanban 14 környezeti tényező [ÜHG-kibocsátás, ózonlebonthatóság, humátoxicitás – rákkeltő, humátoxicitás – nem rákkeltő, szállópor/belégzett szerves anyagok, ionizáló sugárzás, fotokémiai ózonképződés, savasodás, talajeutrofizáció, vízeutrofizáció, édesvízi ökototoxicitás, földhasználat, egyéb erőforrások, mint a víz, ásványi és fosszilis tüzelőanyagok kimerülése] adott helyzetnek megfelelően vehető figyelembe. 2013 nyarán 14 ipari termékre, 2014-ben 11 élelmiszer termékcsoportra a PEF termékkategória-szabályok kidolgozását és tesztelését [PEF category rules – PEFCR], amely adott termékkategória szintjén fogalmaz meg előírásokat [http://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/pef_pilots.htm].

Termékszínter a PEF az ököcímke és az ökotervezés [ökodizájn] után a harmadik környezetvédelmi elemként jelenik meg az EU-ban. Az ököcímke azon termékek esetében alkalmazható, amelyeknél előzetesen elvégezték az életciklus-, illetve a piaci elemzést. A rendszer az EU fenntarthatósági kritériumokkal rendelkező termékeinek kb. a felső 20%-át érinti. Az ökotervezési irányelv csak az energiahatározással előállított termékeknél alkalmazták. Az irányelv minimális energiahatározásági követelményeket ír elő, illetve megköveteli, hogy az előállított energiahatározásági dokumentációval rendelkezzen. A rendszer alkalmazása lehetővé

teszi, hogy az EU piacán a leggyengébben teljesítő, az összes termék kb. 20%-át kitevő jószágok kiszoruljanak a kereskedésből. Miután az egyik intézkedés a legjobban teljesítő 20%-ra, a másik pedig a leggyengébben teljesítő 20%-ra vonatkozik, a PEF-nek megnyílik az út, hogy a fennmaradó 60%-ot képező termékek fenntarthatósági mutatóit javítsa. A PEF alkalmazhatóságát hároméves időszakban tesztelik [pl. az élelmiszerekét 2014–2016-ban]. A tesztelés célja eldönteni, hogy a PEFCR alkalmazható-e, a cégek valóban képesek-e elfogadható és összehasonlítható PEF/OEF-adatokat szolgáltatni, az eredmények ellenőrizhetők-e, közölhetők-e a vállalatok [business to business – B2B], illetve a vállalatok és a fogyasztók [business to consumer – B2C] közötti relációban.

- A PEF- és az OEF-eljárás számos esetben tartalmaz közös elemeket az ISO 14025 szabvánnyal, viszont több sajátossággal is rendelkezik. Az utóbbiakra néhány példa:
- Minden egyes termékcsoport esetében az ágazati szabályok mellett külön termék-kategória-szabályokat [product category rules – PCR] dolgoznak ki. Az ISO 14025-tel szemben a környezeti lábnyom termékkategória-szabályai termékszintű/szervezeti szintű követelményeket fogalmaznak meg. Ez a megközelítés eltér a GHG Protocolban megfogalmazott követelményektől is.
- A környezeti terhelést a már ismertetett 14 hatástényező vizsgálatával értékeli. A követelményrendszer nem tér ki arra, hogy ezen tényezők közül melyik szerepeljen az elemzésben és melyik ne. A vállalatok és a fogyasztók közötti [B2C] közlekedésben a környezetet terhelő tényezők száma háromra csökkenthető.

- Az ISO 14025 szabványban kimondták, hogy a termékkategória-szabályok alapján kiadott nyilatkozatok nem használhatók fel a termékek összehasonlítására. A PEF/OEF-rendszer szakít ezzel a követelménnyel, mivel kijelenti: a PEFCR célja a termékek összehasonlíthatósága.
- Minden termékcsoportban referenciatermékeket határoznak meg [nem feltétlenül egy piaci terméket], amelyek az adott termékcsoporton belüli termékek átlagos környezeti terhelésével rendelkeznek. Ha a tesztek során kidolgozzák ezt a referenciaterméket, akkor a különböző termékek környezeti teljesítménye összehasonlíthatóvá válik. Lehetséges, hogy a PEF/OEF esetében is az EU-s energiacímkehez hasonló jelölési módszert fognak alkalmazni [A–F jelölés], mivel az elektromos eszközök esetében ez a módszer jól bevált, és a fogyasztók megértették annak hasznosságát.
- Fontos a kalkuláció helyességének ellenőrzése. Ez eltérést jelent a klasszikus LCA-elemzéstől, amelyben a hangsúly az alkalmazott módszerek hasonlóságán van, és nem a felhasznált adatok minőségén, illetve a számítás menetén.
- Mindezekből következik, hogy fontos az adott termék tesztelését végző szervezet kiválasztása. A jelentkezőknek igazolniuk kell[ett], hogy az egyes termékek [pl. tej, takarmány, hús] mozgósítani tudják az EU piacának több mint 80%-os lefedettségét adó szervezeteket és a piaci szereplők több mint 51%-át.

A környezetilábnyom- [PEF, OEF] rendszerek fokozatos bevezetése az EU-ban remélhetőleg megváltoztatja a termelésben, elosztásban, fogyasztásban részt vevő sze-

replők jelenleg nem fenntartható, erőforrás-pazarló viselkedését. Alkalmazásuk nemcsak az EU-n belüli, hanem az EU-n kívüli országoknak, vállalatoknak is előnyére válik, mivel mindössze két eljárásnak kell megfelelniük, ami nagy előrelépés lesz a jelenlegi, tagállamonkénti változó rendszerhez képest. Tudjuk, hogy az új rendszer alkalmazása sok problémát nem fog megoldani, mégis várhatóan növelni fogja az egyének/vállalatok/hatóságok/döntéshozók környezeti tudatosságát, továbbá lassítható lesz általa a környezeti erőforrások rohamos fogyása, egyre átláthatóbbak lesznek a termelési és szervezési folyamatok, és jobban odafigyelünk a fogyasztás/pazarlás mérséklésére is, mivel: **„Az óvatos vándor nem hagy lábnyomot”** [Lao-ce].

FORRÁS

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A zöld termékek egységes piacának kialakítása, a termékek és a szervezetek környezeti teljesítményével kapcsolatos tájékoztatás COM[2013]196 végleges
Commission staff working document, impact assessment on measures addressing food waste to complete SWD [2014] 207 regarding the review of EU waste management targets, SWD[2014] 289 final
D. C. Korten [1996]: Tőkés társaságok világoralma. Kapu Kiadó
Hajdu Zoltán [2013]: A karbonlábnyom alkalmazásáról. Lépések [KÖVET Egyesület], 3. szám, 18.évf. www.karbonlabnyom.com
René Guénon [1995]: A modern világ válsága. Szigeti Magánkiadó
Ortega y Gasset [1938]: A tömegek lázadása. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda

[folytatás a 25. oldalról]

Munkatársainktól is azt várom, hogy a rendelkezésükre álló erőforrásokat okosan hasznosítsák, és képviseljék értékrendünket a látogatóink előtt.

Ragadós a jó példa? A Zselicben jártamkor tapasztaltam, hogy ott mintha működne a dolgok, a turizmus, az összefogás, érezni

a hosszú távú fenntarthatóságra törekvést. Mi lehet ennek a titka? Önöknek ebben mi a szerepük?

Jómagam hiszek az összefogás erejében, abban, hogy ki lehet aknázni a szinergiákban rejlő lehetőségeket. Mivel nincs két Katica Tanya, a közelünkben minden szolgáltató valami másban jó, mint mi. Azaz ha összeadjuk, amink van, akkor többen erősebbek vagyunk, mint egyedül. A cél az, hogy a látogató a Zselicet válassza úti cé-

lul, az itteni partnerszolgáltatók feladata pedig az, hogy visszajáróvá tegyék a vendégeket.

Van szabadideje? Elárulja, mivel tölti?

Imádok utazni, újat látni és felfedezni. Gondolni egyet és másnap repülőre ülni. Ez ugyan nem ilyen egyszerű, de az innovatív megoldások keresése, az újdonságok meghonosítása folyamatos motiváció számomra.

ÉSSZEL ISZOM!

A Dreher Sörgyárak felelős alkoholfogyasztás programja

A Dreher Sörgyárak Magyarország vezető sörgyártója, valamint anyacége, a világ második legnagyobb sörgyártó vállalata, a SABMiller, egyaránt kiemelt jelentőséget tulajdonít a felelős alkoholfogyasztásnak. Ennek alapja a nemzetközi vállalat által létrehozott fenntarthatósági keretrendszer, amely leképezi mindazokat a prioritásokat és kihívásokat, amelyek az iparág előtt állnak. Ebben helyet kaptak globálisan fejlesztendő területek és a Dreher Sörgyárak által kifejezetten Magyarországra szabott programok is.

A Dreher Sörgyárak hazánkban elsőként ismerte fel, hogy a felelős sörgyártó vállalat munkája nemcsak az, hogy minél több sört adjon el, hanem az is, hogy felhívja az emberek figyelmét a kulturált alkoholfogyasztás fontosságára. Ennek érdekében a vállalat Magyarországon elsőként indította útjára az Ésszel iszom! nevű felelős alkoholfogyasztás programot, amely magában foglalja az önszabályozást, a belső tréningeket, illetve a civil szervezetekkel való együttműködést.

Az Ésszel iszom! keretein belül szoros együttműködés alakult ki a Veszprémi Rendőrséggel. Minden évben, a népszerű nyári időszak-

ban, a Balaton egy-egy forgalmas útszakaszán közös ellenőrzést, alkoholszintmérést végeznek. A cél a figyelemfelhívás, a tájékoztatás, kiemelve az ittas vezetés veszélyeit és jutalmazva a felelős döntést.

A vállalat a Dreher Sörgyárak területén rendezett DreherFesztén szintén kiemelt figyelmet fordít a témára. Az idei rendezvényen a Budapesti Rendőrkapitányság volt segítségükre, amelynek munkatársai játékos formában, de hangsúlyozva a téma komolyságát ismertették a fesztiválózókkal a felelőtlen alkoholfogyasztás veszélyeit.

Az Ésszel iszom! program új együttműködése a teresség és szoptatás alatti alkoholfogyasztással kapcsolatban kíván lépéseket tenni. Szeptember 9. a magzati alkoholszindróma világnapja, amiről kevesen tudnak, a vállalat viszont rendkívül fontosnak tartja, hogy felszínre kerüljenek létező problémák, ezáltal bizonyos információk elérhetővé váljanak: civil szervezetekkel és dr. Simich Ritával, a téma szakértőjével közösen védőnőknak szervez tájékoztató előadásokat, a védőnőkön keresztül igyekezik a legtöbb kismamát, leányanyát elérni.

A Dreher Sörgyárak területén minden héten induló Sörutazás az érdekességek, izgalmas szórakozás mellett szintén kitér a felelős alkoholfogyasztásra. A vállalat a következő években a programokat további szakértők bevonásával, előadásokkal bővíti.

2,5 tonna hulladék begyűjtésével ért véget a 3. PET Kupa

SZERZŐ: Hankó Gergely szervező / ŐKO-Pack Kft.

Rekordszámú indulóval zajlott idén a tiszai PET Kupa, ahol a tizenhat, főként pillepalack-hulladékból épített hajó legénysége 2,5 tonna, azaz több mint 30 000 műanyag palacktól és egyéb hulladéktól tisztította meg a Tiszát. A tisztább környezetnek nem csak a folyó menti települések lakói örülhetnek.

A folyó és ártere évszázadok óta különlegesen sokszínű növény- és állatvilágnak ad otthont. Az összegyűjtött hulladék elszállítása a napokban befejeződik, amelynek eredményeként az újrahasznosítás is elkezdődik.

Az ideai, 3. PET Kupa elérte célját: rekordmennyiségű hulladékot gyűjtöttek össze a résztvevők, megtisztítva ezzel a Tisza Vásárosnamény és Cigánd közötti szakaszát. A kupa természetszerető és környezetvédő kalózai hat nap alatt több mint 30 000 db műanyag palackot és egyéb hulladékot gyűjtöttek a folyóból és a partszakaszról. Az úszó palackok sokat elárulnak a hulladék forrásáról, többségük Ukrajnából és Romániából érkezik.

Az idei rendezvény újdonsága, hogy a résztvevők vállalták: a begyűjtött hulladékot szétválogatják és tömörítik. Partner volt ebben az ŐKO-Pack Kft., amely önkénteseket verbuvált, hogy naponta több köbméter hulladékot válogassanak és tapossanak laposra. A hulladék elszállítását és hasznosításra való előkészítését a nyíregyházi Térségi Hulladék-Gazdálkodási Nonprofit Kft. vállalta magára, óriási segítséget nyújtva

ezzel a projekt megvalósításához. Ennek köszönhetően a kihorgászott palackok feldolgozott műanyag alapanyagként új életet kezdhetnek. A PET Kupából a környező települések is alaposan kivették a részüket: mind a szemétszedésben, mind a résztvevők ellátásában óriási támogatást jelentettek. Példaértékű vendégszeretetben volt részünk Vásárosnaményban, Zsurkon és Cigándon.

„Nagyon elégedettek és boldogok vagyunk az idei eredménnyel, hiszen elértük a kitűzött célt, miközben különleges élményekben volt részünk. Egyelőre kipihenjük a nagy kalandot, és remélem, hogy jövőre már ukrainai és romániai együttműködéssel zajlik a program, idővel pedig megszűnik a szemétáradat a szomszédos országokból” – nyilatkozta Molnár Attila Dávid, a programgazda Természetfilm.hu Egyesület vezetője.

A céges csapatok között szerepelt a kupán a Prezi, összefogásban a Gödöllői Természetfilmesekkel, a győzelemig jutó Schneider Electric, illetve a Magyar Kajak-Kenu Szövetség is a program fővédnökével, Vereckei Ákos olimpikkal. Médiaoldalról a Petőfi TV és a Tilos Rádió indított csapatot.

Felelős munkáltatói szemlélet a Magnet Bankban

SZERZŐ: Eppel Ariane márkafejlesztési specialista / MagNet Bank

A MagNet Bank legfőbb alapelvei szintjén is megjeleníti aktív társadalmi szerepét, felelősségét. Közösségi bankként arra törekszik, hogy megismerje, befogadja és bátorítsa ügyfelei és munkatársai sokszínűségét.

Felelős munkáltatóként a MagNet Bankban diszkriminációmentesen, a munkavállalók **sokszínűségét** és az **esélyegyenlőséget** szem előtt tartva történik a toborzás.

A hazai bankok közül elsőként nyerte el a **Fogyatékoságbarát munkahely** elismerést. A folyamat az egyik fiók akadálymentesítésével indult, majd új képzési formát vezettek be, amelynek célja a munkatársak érzékenyebbé tétele fogyatékkal élő embertársaink iránt.

A bank vezetői, tulajdonosai kiemelten fontosnak tartják, hogy kollégáik jól érezzék magukat. Hiszik ugyanis, hogy ha a munkatárs olyan dolgokkal tölti a munkaidejét, amelyekkel szívből azonosul, illetve egyetért, úgy **e lelkesedés hosszú távú elköteleződést hozhat.** Az **organikus szervezetfejlesztési modellnek** köszönhetően az **alkalmazotti bevonás** a napi tevékenység része. Arra biztatják a kollégákat, foglalkozzák meg, mi az, amivel szabadidejükben szívesen foglalkoznak, majd próbálják azt visszaforgatni a munkába is **önmegvalósító** módon. Keressék meg, mi az, amit ők maguk tudnak lelkesen beletenni a hétköznapiakba. A cél, hogy a **belső motiváció** által minden kolléga otthon érezze magát. A belső transzparencia jegyében az **5 magyar tulajdonos** heti rendszerességgel vitatja meg az aktuális projekteket, teendőket, döntéseket a teljes **középvezetői csapattal**. A tulajdonosok emberségét és közvetlenségét jól példázza, hogy könnyen, előre egyeztetett időpont nélkül is elérhetik őket a munkavállalók.

A hagyományos bankok működésétől eltérően, a MagNet Bank nem tart fenn gépjárműflottát a munkavállalók számára, hanem – a mobi-

litást újraértelmezve – **céges kerékpárokat** bocsát a dolgozók rendelkezésére. Emellett heti rendszerességgel **jógaórákon** vehetnek részt a kollégák, és szerdánként **közös reggelivel** indíthatják a napot. **Termelői piac** költözik két hetente a központi épületbe, és a nyár folyamán megnyitott **MagNet Terasz** is várja a kikapcsolódni vágyókat az előkertben. A MagNet Bank mint munkáltató kiválasztásakor a leendő kollégák jelentős százalékát erős és egyértelmű **küldetéstudat** hajtja. A közösségi banki filozófia, a transzparens működés, a tudatosság és felelősségvállalás a pénzügyi szférában, a kapcsolódás mind-mind olyan tényező, amelyért a jelentkezők akár a magasabb fizetésről is lemondanak. Nem ritka, hogy korábbi munkahelyük által biztosított **fizetésüknél alacsonyabbat** vállalnak, a belső motivációt és a küldetést inkább előtérbe helyezve.

A bank részéről pedig gyakran megesik, hogy egy sokéves szaktudással rendelkező jelentkező helyett olyan jelentkezőt választ, akinél érezhető, hogy a bankhoz is közel álló értékeket képvisel, netán **egyéni céljaiban való kiteljesedéshez vezethet a közösségi banki közös munka**. Úgy érzik, hogy a kompetencia fejleszthető, és az illetőnek lehetősége van „menet közben” elsajátítani a szükséges szaktudást is.

Zsonglörködés, cirkusz-közösségépítés a Hős utcában

SZERZŐ: Gáborné Haáz Andrea ügyvezető / Új Európa Alapítvány

A MOL Új Európa Alapítvány KÖSZI Programja segítségével közösségi szolgálatos diákok is részt vettek a X. kerületben élő rászoruló fiataloknak szervezett programok lebonyolításában.

A Kontúr Egyesület „Szociális cirkusz” elnevezésű projektje a budapesti Hős utcában valósul meg, amely egy közel 1000 fős szegregátum a X. kerületben. A program azért fontos, mert a környékbeli fiatalok erősen hátrányos helyzetűek, sok a kallódó fiatal. Az egyesület célja, hogy a gyerekes családok érdekeit és szükségleteit szem előtt tartva élésszék újjá a helyi közösséget. A gyerekeknek elsősorban szabadidős programokat szerveznek. Idén a szociális cirkusz módszerével dolgoztak. A gyerekek és fiatalok egyszerű zsonglörmutatványokat tanultak meg. A közös tanulás és produkció sikerélményt nyújtott nekik, erősítette önbizalmukat, és ráébreszthette őket a bennük rejlő képességekre, amelyek aztán az iskolai tanulás során is segítségükre lehetnek a kudarcok elkerülésében.

A programokban közösségi szolgálatos diákok voltak a hivatásos zsonglörök segítségére a Széchenyi István Szakközépiskolából. A diákok úgy segítik a hátrányos helyzetű gyerekek integrációját, hogy közben maguk is egyre érzékenyebbé válnak a társadalmi problémák iránt. A projektet a MOL Új Európa Alapítvány KÖSZI Programja támogatta, amelynek célja az iskolai közösségi szolgálat népszerűsítése. 2015-ben 97 projektben 1300 diák tud legalább 20 óra közösségi szolgálatot teljesíteni.

Új KÖVET-tagvállalat

Canon Hungária Kft.

Az 1937-ben alapított Canon Inc. a világ 116 országában van jelen. Az EMEA-térségben hozzávetőlegesen 17 000 alkalmazottat foglalkoztatunk 20 országban működő telephelyeinken. 2014-ben a Canon EMEA nettó értékesítése a Canon globális értékesítési bevételeinek 29,3%-át [1090 milliárd jen] tette ki. A Canon Hungária Kft. a Canon Europe magyarországi leányvállalataként 1994 óta működik Magyarországon. A Canon kínálatában megtalálhatók a menedzselt nyomtatási szolgáltatások, üzleti folyamatok kiszervezése; az amatőr és hivatásos fotósokat célzó fényképezőgépek és megoldások, illetve televíziós műsorgyártáshoz és -szóráshoz alkalmas kamerák és objektívek; képtárolási megoldások; nyomtatók, lapolvasók és többfunkciós eszközök; nagy formátumú, illetve kereskedelmi célú nyomtatók és digitális nyomdagépek a hivatásos nyomdaipari vállalkozások számára; orvosi képalkotó berendezések, valamint 2015-től új termékként hálózati videokamerák, majd 3D nyomtatók.

Stratégiai célkitűzésünk, hogy képalkotási megoldásaink révén felhasználóink magán- és üzleti életét gazdagítsuk.

A cég mindennapi működését a japán Kyosei filozófia határozza meg, amely szerint a közös érdekében kell egymással összefogva élnünk és dolgoznunk. Ezzel összhangban vállalati felelősségvállalásunk három alappillére a környezetvédelem, a társadalom és a tisztességes üzleti gyakorlat. A KÖVET-tagság új lehetőséget nyújt számunkra a fenntarthatóság és a felelős vállalati magatartás iránt hasonlóan elkötelezett szervezetekkel való együttműködésre, a tapasztalatok és jó gyakorlatok megosztására.

További információ honlapunkon: http://www.canon.hu/about_us/sustainability/

Kapcsolattartó: Gálfi Gyöngyvér Sustainability Manager Environment & Product Safety Specialist

Gyongyver.Galfi@canon.hu

+36 1 237 5945

www.canon.hu

Vállalati energiahatékonysági képzés a Zwacknál

SZERZŐ: Herner Katalin / KÖVET Egyesület

Kötelező energetikai audit vagy energiairányítási rendszer? Veszteség-térképezés vagy energia-térképezés? Kényszer vagy lehetőség a nagyvállalatok számára? Ezekre a kérdésekre kaphattak választ a szeptember 29-30-án a Zwack Unicum Nyrt. Soroksári úti központjában megrendezett képzés résztvevői.

A képzés apropóját az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény és a 122/2015. [V. 26.] Korm. rendelet adta, amelynek értelmében a nem kkv-nak minősülő vállalatoknak 2015. december 5-ig, majd négyévente energetikai auditot kell végeztetniük. Az auditornak a megfelelő végzettségen és szakmai tapasztalaton túl regisztrálnia kell magát. Az auditjelentés tartalmára vonatkozóan nincsenek egyértelmű követelmények, ami megnehezítheti a vállalatok döntéshozatalát. A követelményekre vonatkozóan tágran értelmezhető szempontok vannak, ilyen a felhasznált adatok és a számítás megfelelősége vagy az auditjelentés igazolása és a javaslat indokoltasága. Az auditot a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal vizsgálja, és állapítja meg, megfelelő és szakszerű-e a beadott audit. A nagyvállalatok a határidő lejártá után 2015. december 6-tól felhívást kapnak a hatóságtól, hogy teljesítsék auditálási kötelezettségüket, vagy nyújtsák be energiairányítási rendszer tanúsítványukat, amivel mentesülnek az audit kötelezettsége alól. Ehhez az ISO 50001 szabvány szerinti energiairányítási rendszernek és a tanúsítványnak a nagyvállalat minden telephelyére ki kell terjednie. Környezetvédelmi szempontból nagy előnye a rendszer működtetésének, hogy ezzel a vállalat rendszerszerűen, állandóan foglalkozik energiamenedzsmenttel, amely folyamatos energiahatékonyság-növelésre, -megtakarításra és ezzel párhuzamosan a környezeti terhelés csökkentésére ösztönzi a vállalatot.

A kétnapos képzés során a résztvevők Köteles Géza és Czinege Zoltán energetikai szakértők, előadásain megismerhették az energiamentedzsment alapjait, az energia-térképezés és veszteségfeltárás elméleti és leginkább gyakorlati oldalát. A képzésre vállalati szakembereket is hívtunk, akik saját gyakorlati tapasztalataikról beszéltek. Elsőként a házigazda Zwack Unicum Nyrt.-től Kaltenecker Krisztián számolt be a Zwack és az energiahatékonyság kapcsolatáról. Többek között megtudhattuk, mennyit számít az, hogy a vállalat kényszerként vagy lehetőségként éli meg az energiahatékonyságot. Borbély Attila a Coloplast Hungary Kft.-től a rendszerszemléletről, az energetikusi feladatokról és arról beszélt a jelenlévőknek, milyen hatással van az egész vállalat energiahatékonysághoz fűződő viszonyára az, ha a gyárigazgató egyik fő indikátora a vállalat szén-dioxid kibocsátása. A képzés első napján Bárczi István az SGS Hungária Kft.-től megvilágította számunkra az ISO 50001 szabvány és a kötelező energetikai audit összefüggéseit. A második napon Dömsödi Jánost köszönhetjük előadónak, aki a MOL Nyrt. tiszaújvárosi telephelyén [régebbi nevén: TVK] önerőből bevezetett energiairányítási rendszerének kiépítésébe avatta be a résztvevőket.

A képzés nem is fejeződhetett volna be jobb helyen, mint a 225 éves múltra visszatekintő Zwack Unicum múzeumában és pincéjében, ahol megtudhatuk, hogyan is készül évi 200 tonna gyógynövény felhasználásával és hónapokig tartó érleléssel a méltán híres Unicum. A képzés sikerét és a téma aktualitását látva, 2016 tavaszára egy hasonló kétnapos rendezvényt tervezünk.

CÉGLÁTOGATÁS

az Ostorházi Bevonattechnika Kft.-nél

SZERZŐ: Bíró Imola / KÖVET Egyesület

Az egyik legrégebbi és legaktívabb KÖVET-tagvállalat telephelyén tettünk látogatást szeptember 22-én Százhalombattán. A 60 főt foglalkoztató, működésének 25. évét taposó, családi tulajdonú kisvállalat alapításától kezdve mélyen elkötelezett a fenntarthatóság iránt.

A német szakmai alapokkal és egy atyai jó barát segítségével 1991-ben, a rendszerváltást követően induló vállalkozás tulajdonosai az Ostorházi fivérek. Mindhárman a kompromisszumok nélküli megoldások, a legmagasabb színvonalon és felelősséggel végzett munka elkötelezett hívei. A nap folyamán elsőként a társaság vállalkozási ügyvezető igazgatója, dr. Ostorházi László tartott rövid cégbemutatót, amelyben összefoglalta a cég 25 éves történetét, tevékenységét. Betekintést nyerhettünk a négy üzletágukban elvégzett érdekesebb munkákba, megismerhettük a mérnökeik által létrehozott innovációkat. A cég tevékenysége pár szóban összefoglalva: bármely felületen, bármilyen célból igény szerinti bevonat készítése.

Első telephelyüket Érden építették fel 1995-ben, majd a munkák sokasodása miatt ezt egy sziget-szentmiklósi bérelt ipari csarnokkal egészítették ki. Anyagilag azonban ez fenntarthatatlannak bizonyult, ezért egy nagy horderejű fejlesztésbe fogtak saját tőke, hitel és pályázati forrás bevonásával. A százhalombattai Batta Ipari Parkban 2010-ben kezdték meg új telephelyük, a Bevonattechnikai Centrum építését, amely mintegy félmilliárd forintba került. A szalagátvágásra 2013-ban került sor, és mára három telephellyel rendelkeznek az országban (Érd, Százhalombatta és a Nógrád megyei Kémence).

Az igazgató beszélt a vállalat növekedési üteméről is. Elmondása szerint sosem akartak ugrásszerűen megnövekedni, ehelyett a lassú, egyenletes ívű fejlesztést részesítették előnyben. Az elmúlt 25 évre visszatekintve úgy tűnik, ez valóban a cég fenntartható fejlesztési módja, amely egyaránt tekintettel van a környezeti és az emberi erőforrásokra. A dolgozók számára tisztességes megélhetést nyújt a vállalat, a profit nagy részét pe-

dig a fejlesztésekbe forgatják vissza. Céljuk a hosszú távú értékteremtés, valamint a magas szintű minőségi és környezetvédelmi előírásoknak történő megfelelés, amit az iparág hazai képviselői közül az elsők között értek el. Hazai, jól képzett munkaerő hiányában vállalták az oktatásban való aktív részvételt, OKJ-s szinten képezve ki az iparág számára a megbízható munkaerőt. A szakmunkásképzés mellett a mérnök-képzésben is szerepet vállaltak, hogy már a munkadarabok és a felületek tervezésekor figyelmet fordítsanak a fenntartható és környezetbarát felületkezelési technikákra és

a cég igényeire szabta az ipari csarnokot. A végeredmény önmagáért beszél: az Ostorházi Kft. üzemcsarnoka már külsejével is kiemelkedik az ipari park csarnokai közül. A kertben, amely még nem nyerte el végleges formáját, ültettek többek között levendulát, valamint 85 gyümölcsfát, minden munkatárs egyet-egyet, amelyeknek a gondozása is az adott kollégákra hárul. Jövőre már jelentős mennyiségű termést lehet majd leszüretelni a fákról. A cégbejárás az ügyvezető igazgató felvázolta a tervezett környezeti fejlesztéseket, az út- és kapuépítést, további parkosításokat, dolgozói pihenőt. A csarnok-

ba belépve számos munkadarabot megnéztünk, és néhány éppen zajló munkafolyamatba is betekintést nyertünk. A mobil festőműhelyben például az Országház kerítéselemeket javították, egy másik részlegben pedig feketére festették a már javított elemeket. De láttunk Brazíliába készülő bányagépelemeket, apró szegecseket repülőgépekhez, különböző alkatrészeket szivattyúkhoz, víztoronyhoz, kikötőépítéshez.

Néhány munkadarabnál László büszkén magyarázta, hogy a bevonat készítéséhez saját eszközt kellett kifejleszteniük, amely a leg hatékonyabban végzi el a munkafolyamatot. Távozáskor az előcsarnokban megtekintettük a „Kreatív Magyarország – Mérnöki Tudás – Múlt, jelen jövő” című poszterkiállítást, amely bemutatja a hazai mérnökök által létrehozott műszaki találmányokat, fejlesztéseket számos mérnöki területről, úgymint gépészet, építészet, közlekedés, vízipítés, robotika.

A látogatás tapasztalatait összefoglalva úgy érezzük, emberileg és szakmailag is értékes tudással lettünk gazdagabbak. Elmondhatjuk, hogy az Ostorházi Bevonattechnika Kft. példaértékűen, a fenntarthatóságra törekedve végzi munkáját.

karbantartási szempontokra, megkönnyítve ezzel a későbbi munkákat. Az Ostorházi fiúk gondolkodását a nyughatatlanság, az új módszerek és megoldások kitalálása, a folyamatos innovációra való törekvés jellemzi. Ezt számos munkafolyamatnál bevetik, alkalmazkodva az új kihívásokhoz és a megrendelők új igényeihez. Számos, házon belül kikísérletezett, levédett fejlesztést köszönhet az iparág az Ostorházi Kft.-nek, mint például a kétkomponensű, oldószermentes, forrón szórt cső belső bevonatok készítését. Az ebédet követően bejártuk a telephelyet. Ostorházi László megmutatta az épületet, amelyet Dárdai Balázs, a Serrubato Kft. építész tervezett. Az építéssel sikerült olyan jól együtt gondolkodni, dolgozni, hogy esztétikailag és funkcionálisan is pontosan

A L'Harmattan Kiadó és a KÖVET Egyesület
közös kiadásában hamarosan megjelenik
Tóth Gergely új könyve, a

Gazdasággép

Humánökonómia, a fenntartható fejlődés
új közgazdaságtana

Kedvcsinálónak rövid részlet a szerző Bevezetőjéből:

Meggyőződésem, hogy a világ nagy változás előtt áll. Túl vagyunk a fogyasztási és növekedési csúcson, ezen minták megváltozása gondolkodásbeli változással fog járni. Bármilyen erősek is a jelenlegi rendszerhez fűződő érdekek és hatalmak, ezek bámulatosan rövid idő alatt eljelentéktelenedhetnek [...] A paradigma meg fog változni, ám paradigmát váltani lehetetlen. Mégis törekedni kell rá! Közös értékrenden, az ezt szolgáló újszerű gyakorlaton, egyéni és közösségi kezdeményezéseken ugyanis nem csak hogy lehet dolgozni, de kötelességünk is.

A megjelenésről hírt adunk, és szeretettel várjuk majd az érdeklődőket az író-olvasó találkozók valamelyikén.

XX. KÖVET Konferencia

A piramis alja, avagy a kettészakadt világ

Időpont: 2015. december 9.

Helyszín: MagNet Magyar Közösségi Ház, 1062 Budapest, Andrássy út 98.

A világ egyre nagyobb része, aggasztóan sok ember születik olyan nyomorba, amely lehetetlenné teszi piaci alapon való kiszolgáltatásukat, sőt életben maradásukat is. Gazdasággép túl hatékonyan működik, nincs szüksége a képzetlen és szétszórta elhelyezkedő munkaerőre, ezért nem juttat nekik megélhetést sem. Az erkölcsileg és gazdaságilag elviselhetetlen egyenlőtlenség az egyik lehetséges tényező a hazánkat is sújtó menekültválság mögött. Hogyan viszonyuljunk mindehhez? Mi az egyenlőtlenség elviselhető mértéke? Mit jelent ez az új világrend a vállalatoknak? Ezeket a kérdéseket vizsgáljuk konferenciánkon a fenntartható fejlődés, az alternatív gazdaság szempontjából.

A KÖVET Egyesület szeretettel meghívja XX. Konferenciájára, amelyen ezekre és további kérdésekre keressük a választ!

Néhány név előadóink közül:

Dr. Georg Winter, a KÖVET szellemi atyja, **Böjte Csaba** ferences rendi szerzetes, **Prof. Kerekes Sándor**, a KÖVET elnöke, egyetemi tanár, **Dr. Aczél Petra**, kommunikációs szakember, **Dr. Szigeti Cecília** habil. egyetemi docens, **Dr. Székely János** c. febianai püspök, **Dr. Tóth Gergely** főtktár, KÖVET Egyesület, tanszékvezető egyetemi docens

Részletes program és regisztráció: www.kovet.hu